

HÍRLETÉS

ELYVEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

REKLAJMI:
Egy évre ..... 20 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 l.

ELYVEN:
4-heteses példány egyenként 10 fillér.
minden következőnél 15 fillér.

NYILVÁRTÁRI SZÁM: 40 000.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Péntek, november 28.

Mai számunk főbb közleményei:

Vendégek: Búcsúztató.
A képviselőház ülése.
Az aradi iskolaszék és az új miniszteri ren-
delet.
A községi jegyzők sérelme.
Meggyezés az Ipar- és Néphaznál.
A német esküvő mint temetési szék.
Lomhay András pápa.
Az aradi püspöki szék.
Az esküvők „tévedése.”
A manoom jubileuma.
Maggrák veresége.
Aradmegyei régész-mappa.
Béhm és a bécsi bankok.
Halálos ölézés.
Magyaró réme.
Téma: Halálos eskü.
Regény-Carnok: A réma-párisi expressvo-
nat. Fordította: Ritt Gyula.

Búcsúztató.

Arad, november 27.

Aradváros iskolaszékének mai ülésén mutatta be az elnök az iskolaszék- és népiskolákra kiadott miniszteri rendeletet és utasításokat, melyeket a miniszter a közigazgatási bizottság útján származtatott az iskolaszékhez.

A mint előre látható volt, az iskolaszék épen nem valami szives fogadtatásban részesítette az új rendelkezéseket, a melyek a tagok egyik-másikánál meglepetés számba mentek, kik csak az ülésen értesültek a hihetetlennek gondolt változtatások nagyon is reális valóságáról, hogy

tudniillik vége a régi dicsőségnek, hogy az előkelő polgárság- és lelkes tanfériakból álló hatóság megszűnt hatóságnak lenni, s további feladata ezután már csak abban fog állani, hogy az iskolák anyagi ellátásának zavartalan végrehajtását felügyelje, s a tanító-választásoknál a tulsulyban levő igazgatói tagtársaknak segédkezzen.

„Sic transit gloria mundi!” Kik a mai iskolaszéki ülésen részt vettek, úgy jöttek el onnan, mintha temetésen lettek volna, egy erőszakos halállal kimúlt valakinek a temetésén, a kit élte virágában, tevékenysége magaslatán költöztettek ki az árnyék világából, jobb sorsra és több méltánylásra érdemes mivoltában.

A aradvárosi iskolaszék több mint három évtizede áll a község népoktatása élén s működik kitartással és odaadóan e magasztos ügy érdekében. Eleintén fogyasztékos eszközökkel és tájékozottsággal csak lassan és fokozatosan haladhatott a cél felé, melynek elérése hivatásul adatott; különösen nagy küzdelmek árán tudta az iskola kényszerével a szülőket, annak költséges voltával az adófizető polgárságot megbékéltetni. Utóbb egészen édes fiává fogadta a törvényhatóság az iskolák ügyét; a polgármester ambícióját helyezte abba, hogy elnöke legyen az iskolaszéknek, a városi képviselő pedig előkelő és diszes állást rendszeresített iskolai felügyeletére és nem volt a községi néptanításnak oly fölmerült igénye, vagy

szüksége, melyet a polgárság áldozatkészsége támadásával egyidejűleg ki nem elégitett volna. Évről-évre ezekkel növelte az iskolák fokozódó igénye a háztartás költségeit, és soha szűkkeblűség vagy elfogultság utját nem állotta a község áldozatkészségének. Így történt, hogy ma már Aradvárosának az ő iskolái ide-tova harmadfél-százezer koronájába kerülnek évenként.

De hát az iskolák a város iskolái voltak, nemcsak abban az értelemben, hogy a polgárság gyermekei tanultak benne, és hogy a polgárság tartotta fenn azokat, hanem azért is, mert a polgárság örködött azok rendje fölött, öntötte beléjük folyton az ő modern friss szellemét, gyomlálta a maradiságot, tulkapást, fegyelmetlenséget, itt-ott feltűnő barbarizmust; patriarcháisan kezelte iskolái fölött a fegyelmet és atyja volt a tanításnak, mely sehol az országban bőkezübb és hajlandóbb előjárósággal nem dicsekedhetett.

Arad községe pedig ezt az ő feladatát nemcsak azért teljesíthette mind nagyobb hivatottsággal, mert tradícióhoz híven lelkes buzgóság- és áldozatkészséggel viseltetett a magyar kultúra és közművelődés iránt, hanem azért is, mert az iskolák igazgatására teremtett szervét erre a feladatára annak magas intelligenciája kiválólag képesítette. Ellehet mondani, hogy Aradváros iskolaszéke az iskolák erkölcsi és szellemi felügyelete és vezetésében is mindig a helyzet magas-

TÁRCA

Halálos csönd.

(Társadalmi dráma 3 felvonásban. Írta: José Echegaray. Fordította: Huszár Vilmos. Első előadása az Aradi Nemzeti Színházban 1902. november 27-én.)

A „pirennéi lángész” legfrissebb szinpadalkotása, a *Halálos csönd*, nem a mi vérünknek, lelkünknek való munka. Mi csendes emberek vagyunk, akikben a lélek nem több és nem kevesebb annál, mint a mennyi szükséges az életünk igazgatásához. Mi a lelkünket nem tudjuk átengedni senki ember fiának arra, hogy más csináljon belőle társadalmi drámát a testünk elsorvasztása és egynehány ember élete árán. Mi ennél jobb emberek vagyunk magunk nem teszünk ilyet saját magunkkal s ennél fogva mástól sem kívánjuk megugyanazt.

Továbbá nekünk a becsületről is vannak elsőrendű fogalmaink, amelyeknek belső értéke, igazi belső értéke van, annyira, hogy krakélernek nevezzük azt, aki a becsületét nem annak eredendő tisztaságával, hanem effektusokkal akarja megvédelmezni. Innen van, hogy az Echegaray „Halálos csönd”-jének alakjaival, az ő vérbeli spanyoljaival mi csak szenvedni tudunk együtt, de megérteni őket nem tudjuk. Minél inkább spanyolok az ő emberei, annál kevésbé tudjuk őket megérteni. Mások az erkölcsök, más a gondolkodás módjuk, más a felfogásuk a lélek életéről, más a világnézetük.

Hogy igazságuk van-e? Hát persze hogy van, de ezt nem mi szolgáltatjuk nekik, hanem az a sűrű véru spanyol község, amely a maga életét látja dramatizálva a spanyol Ibsen darabjában. Ennél fogva tehát ez a darab a születése helyén óriás hatású lehetett. Azok ott megértették az igazságát, elhitték, hogy ők is ugyan-azonképen tudnának gondolkozni, ha hasonló helyzetbe kerülnének s igazat adtak annak a tiszta lánynak, aki az egész életét feldulja, feláldozza a — darab kedvéért.

Nekünk ennél jobb szívünk van. Mi annyira elítéljük, az egész társaság eszejárását, gondolkodás módját és ezek konvencióit, hogy azonkívül, ami a darabban történik, még külön ezért is sajnáljuk őket. Ha evvel önkéntelenül eljutottunk oda, ami ennek a darabnak a hatását nálunk is biztosítja. Mi az emberi dokumentumok hiányát a szívünk érzésével pótoljuk és aki a szívével szeret, az szeret igazán. A szívünknek és lelkünknek pedig nagy munkát ad ez a dráma.

Ez nem enged gondolkozni, csak érezni, nem enged okoskodni, csak szenvedni. Félelmetes pszichológiával dolgozik, de nem magán a darabon, hanem a mi lelkünkön. A cselekménye tárgyát nem a szinpadon, nem a szereplő személyeivel játszatja el, ezek csak arra valók, hogy elszenvedjék a mi lelki fájdalmunk árán a múlt következményeit. Meséje sincs a darabnak, csak volt. Hat egynehány évvel ezelőtt.

Akkor történt, hogy Don Miguel de Mon-

terosso egy éjszaka légyotthon érte a leányát Glóriát. Itt kezdődik a darab ekszpozíciója a — multban. A légyotthon Glóriának volt szánva, hanem az anyjának, Don Miguel feleségének. Csakhogy a férjnek tudomására jött a szerelmi találkozó s a feleséget tetten akarja érni. A légyotthon azonban a leányát találta. Ez azért történt, mert Glória meg akarta menteni az anyja becsületét és talán az életét is, feláldozta magát, édesanyját elrejtette s az apa leányát találta ott a felesége helyett. A világ előtt tehát Glória a bűnös s miután apja a csábítóval vivott párbajban halálra sebesült, ő a tiszteletre épen nem méltó anyjával kolostorba vonul. Az anya meghal, Glória pedig évek után elhagyja a kolostort és mint saját-maga unokatestvére, Angustia néven nagynénjével donna Mercedes-szel a világba lép. Mi azonban mindenről csak a darab közepe felé szerzünk tudomást. Jóformán azt sem tudjuk még, hogy Angustias tulajdonképpen Glória, s hogy a bűnösnek hitt Glória tulajdonképpen tiszta és érintetlen. Ennek a kettős rejtvénynek eligazítása teszi a darab cselekményét. Az történik ugyanis, hogy Raimundo beleszeret Angustiasba, feleségül akarja venni, miután a lány is szereti az ifjút. Szereti, de felesége nem lehet. Miért? Azért mert másképp nem volna darab. Ha Glória szülői szeretete megengedné a titka felárását, vége volna minden szenvedésnek, Raimundo nemes, jólelkű férfiú, nem tisztán el magától Angustiaszt, sőt talán még jobban megszeretné. A lény azonban borzasztóan

latán állott. A 35 éves multnak nincs olyan momentuma, hogy egy iskolaszéki tag, bármily állásu polgár lett legyen különben, iskolaszéki megbízott minőségében kompromittálta volna az ügyet, melyet képviselt, de volt ezer meg ezer eset, ahol tanácssal, intéssel, buzdítással szüntette a visszasságokat és fokozta a sikereket. Az iskolaszék által előkészített és szervezett vizsgálatok, amint azok idők folytán kialakultak, ünnepévé lettek a tanulóknak, szülőknak és tanítóknak egyaránt, s az egyes intézetek testülete mellőzésnek vette, ha nem jutott valamelyik vizsgájára iskolaszéki tag, úgy, hogy ha alkalma volt rá, a szó szoros értelmében az utcán is elfogta őket, mert ezek a vizsgabiztosok épp oly fukarok voltak a lehangoló, kedvet szegő gáncsban, mint a mily készséggel és bőkezűséggel adták meg a méltánylást mindig és mindenütt, ahol azt a tanító valahogyan csak kiérdemelte, jól tudva, hogy ezzel közelebb hozza őt kötelességéhez és hatóságához egyaránt.

Igy volt; vége. Most már majd átveszi a tanügyi bürokratizmus az ő csendes birodalmát. Hogy miként boldogul a nyakába szakadt feladatával, az az ő dolga; mert hogy a tanfelügyelő a teendővel eddig is tulhalmozott ügykörében annak a felügyeletnek, a melyet az iskolaszék s különösen annak előadója végzett, kellő időt és tért nem szoríthat, az több mint bizonyos. Nyilván való, hogy a sutba dobott iskolaszékek eddig gyakorolt felügyeletének csak részleges végezésére is a miniszternek országszerte új organumokat kell szerveznie és ez sokba fog kerülni. Remélhető, hogy gondoskodott is a fedezetről, mert azt, hogy a községek fizessék az államnak azt a felügyeletét, melylyel az iskolaszékek lecafolt munkáját helyettesíti, azt csak nem vehette számításba.

Általában úgy látszik — legalább az iskolaszék mai ülésének hangulatából egyebet alig lehet következtetni — az iskolaszékek erkölcsi kivégzésével a helyhatóságoknak az iskolák iránti áldozat-

készsége is már csak rövid életű lesz. A polgárember, ha nem tud is latinul, rá fog emlékezni, valahányszor egy-egy szép és drága iskolája előtt elmegy, Vergilius híres mondására „*sic vos non vobis*” és szűkebbre fogja szorítani erszénye nyílását. Szomorú ez, sőt épen ez az egészben a legszomorubb, mert ebből lesz világossá, hogy az agyonrendszabályozott iskolaszék nem annyira a demokratikus intézményeknek, mint inkább a — *népköztartás ügyének* halottja

Tartományi gyűlés. Zágrábról táviratozzák lapunknak: A tartománygyűlés mai ülését dél előtt 11 órakor nyitotta meg Gyurgyevics elnök. A kormány részéről jelen volt Khuen Héderváry bán és a három osztályfőnök. Az ülés megnyitása után felolvasták a beérkezett irományokat. Ezek között van a magyar államvasutak igazgatóságának egy átírata, a mely szerint a horvát képviselők vasuti jegyigazolványain a tartománygyűlési képviselő kifejezés helyett ezentúl horvátszlavon-dalmát országgyűlési képviselő fog állani. *Vrbancics* közbeszól: Ez is törvénytelen! Miért nem borvátul? Több likai szerb község a szerb zászló használatának megengedését kéri. *Harambasics*: Hiszen úgy is használják! A beérkezett irományok felolvasása után az elnök berekeszti az ülést. A legközelebbi ülés holnap délelőtt lesz. Hír szerint a holnapi ülésen az ellenzék sürgős indítványt fog benyújtani a szeptemberi szerbellenes tüntetések tárgyában.

A zirci petíció. *Udvary* Ferenc zirci országgyűlési képviselő mandátuma ellen tudvalevőleg petíciót adtak be az ellenpárt vezető férfiak. A petíció ügyében *Piukovich* győri kir. ítéltáblai bíró jelenleg Zircen vizsgálatot tart s eddig is többrendbeli visszaélést tapasztalt a néppárti képviselő megválasztása körül. A petíció ügyében a vizsgálat pár napig tart s azután az iratokat a kuriához fogják betérjeszteni.

A képviselőház ülése.

(A Nessi-ügyet befejezték.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 27.

Egy kis előcsatározás után *Ráth* Endre végre megtarthatta beszédét és utána általános meglepetésre véget ért a Nessi-vita. *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter kezdte meg azután beszédét, melyet az ellenzéken is nyugodtan

szenved, de nem szól. Viseli magán a becstelenség bélyegét, amelyet egy visszautasított kérése: Gennaró a nyilvánosság előtt jellemlenül süt rá, de még szerelmese előtt sem tisztázza magát. Megtagadja a vallomást s csak annyit ígér meg, hogy ha halálát közeledni érzi, vagy ha Raimundónak üt az utolsó órá, akkor megvalja neki az élete rejtelmét.

És ez az óra közel van. Raimundo két párbajt vív; az egyiket Gennaró-val, a ki Angustias elárulta és akit, bár az félelmetes vívó, leszur, a másik ellenfele az azonban, a gyámoltalannak, szándékosan kardjába fut, hogy halálos sebet kapjon s hogy hamar érkezzék el a pillanat, mikor kedvese ártatlanságát megtudja. Haldokolva viszik a segédek Glória-Angustias elé s ekkor tudja meg a leánytól a valóságot, amely szeplőtlen, nemes, tiszta mulat rejt. Egy boldog mosoly és Raimundo holtan esik össze. Glória titkát őrző a csönd, a halálos csönd.

Ime a darab, melynek fölépítése a legmeszteribb színpadi munka. Ami itt el van mondva, annak csak a felét látjuk, a másik felét lassankint tudjuk meg, s ahogy azt megtudjuk, abban van a darab legnagyobb ereje, legnagyobb hatása. És abban van a darab bravúrja, hogy bár nem adunk igazat a szereplőknek, mégis tudunk szenvedni velük. Angustias tetszik nekünk, sajnáljuk és szívesen segítenék neki a szenvedésében, de mi a nézőtérre vagyunk s az előadás alatt nem szabad beszélni. Így hát csak az idegeink munkálnak, magunk tehetetlenek vagyunk. Látjuk

a leány szenvedését és nem tudunk segíteni rajta. Mihelyt kislül, hogy ő Glória, a világ előtt meg van bélyegezve s ezt nem akarjuk. Nem bizonyíthatja az ártatlanságát, mivel is bizonyítsa különösen Raimundo előtt, hiszen ez is azt hiszi, hogy ő meg van csálva. Ez a jólelkű leány tehát a szemünk előtt eivész. A spanyol szereti ezt a halálos vergődést, minél több lelki kínolást lát, annál jobban tetszik neki. Mi haragszunk a végzetre, mely az ilyen ártatlan, tiszta lelket így megöli. És itt van Raimundo, aki egyenes lelkű, husból és vérből való embernek látszik. Tőle várjuk, hogy megoldást fog hozni, vagyis inkább boldogságot és megnyugvást a mi lelkünk harcába. Nem hoz. Sőt megöleti magát, hogy a Glória életét még végtetesebbé tegye. Hát megérdemli ezt ez a jólelkű, önfeláldozó leány? Hát ez a jutalma az önfeláldozó szülői szeretetnek, a melynek Glória áldozata lett? Bizony ez, s hogy a jutalom ilyen, az nem a darab hibája, hanem a társadalomé.

Ilyenkor, egynehány félórával az előadás után, könnyű a problémákat fejtegetni. De mikor a színházban ülünk, abban a közvetlen közelségben, a mi a színpad és a nézőtér között van, nem lehet elmélkedni az igazságokon és a társadalmi élet lehetetlenségein. Erre nem enged alkalmat *Echegaray*. Ő megfogja a hallgató lelkét, avval dolgozik, kecséget a kiengesztelődéssel, de rést nem enged a szívünk szerint való kibontakozásra, átülteti az alakjai szenvedéseit a szívünkbe s akkor sirat meg, amikor neki tetszik.

halgattak. Csak egy kijelentésével keltett egy kis vitát, azzal, hogy csupán előzékonyságból hajolt meg a Ház határozata előtt, mert tullépte ezzel hatáskörét, mint katona. A függetlenségi párt ugyan zajongott e miatt, de *Apponyi* közbelépése lecsillapította a szenvedélyeket.

Még *Plóss* miniszter és *Olay* Lajos beszéltek és ezután névszerinti szavazásban nagy többséggel fogadták el a többség véleményét.

Az ülés alatt is zsufolt karzat érdeklődött a vita iránt, a mely ma határozottan érdekes volt.

Holnap végre folytathatják az indenanti-vitát.

Részletes tudósításunk a következő:

(Napirend előtt.)

Elnök: *Apponyi* Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László, *Plóss* Sándor és *Fejérváry* Géza báró miniszterek.

Elnök 10 óra után megnyitja az ülést és betérjeszti az elnöki irományokat.

A napirend előtt felszólal

Beöthy Akos és utalva multkori beszédére, megjegyzi, hogy *Vészi* az ő tényleges állításait cáfolta meg és azt vitatta, hogy az angol képviselők cselédeinek mentelmi joga már 150 év óta nincs megóva, mert azt akkor már eltörölték. Tévedni emberi dolog. Senki sem csalhatatlan. Ezt *Vészire* mondja. (Derűtlenség.) Kimutatja egy 1896-ban megjelent angol parlamentári könyvből, hogy az a törvény nem szűnt meg és az angol képviselők cselédeit még ma is megóvja a mentelmi jog.

Dedovics jegyző jelenti, hogy *Boda* Vilmos s fiúmei borkereskedők tiltakozása tárgyában, *Rátkay* László a biztosítéki okiratok és *Kubik* Béla a nem kézbesített kecskeméti távirat tárgyában interpellálni fognak.

(Nincs miniszter.)

Következett a napirend: a Nessi ügy folytatásos tárgyalása.

Ráth Endre: T. Ház!

Kubik Béla: Nincs miniszter! Addig nem tárgyalunk, amíg minisztert nem kapunk!

Olay Lajos a házszabályokhoz szólva és azokra hivatkozva, kéri az ülés felfüggesztését, amíg miniszter nem jön be. (Nagy zaj.)

Elnök kéri *Olayt*, hogy mutassa meg neki azt a pontját a házszabályoknak, amely erre vonatkozik, mert ő nem ismeri. (Zajos derűtlenség.)

Fejérváry miniszter (bejön): Itt vagyok! Már van miniszter! (Zajos éljenzés jobbról. Hoch kiáltások balról.)

Hogy a darab ilyen közvetlen hatást tett reánk, abban feltétlen része van az előadásnak is. A darab legnagyobb szerepét: a Glória Augustiasét *Gazdy* Aranka játszotta meg. Csupa szív, csupa fájdalom volt ma ez a művésznő; csodás jelenései voltak, tele tartalommal, színel és természetességgel. Annyi érzést öntött a szerepébe, és annyi szenvedéssel játszott, hogy talán a szerepön kívül is megéreztek volna a lelki fájdalmait. Nem a szövegekönvől beszélt, hanem a szívéből és nem az érzeinkhez, hanem a szívünkhez szólott minden egyes szava. Sikere is volt természetesen, nagy és igaz sikere, olyan, amilyet megérdemelt ez a mai alakítása.

Utána *Tranyi* következik, aki Raimondóban igen jó szerephez jutott, s hozzátehetjük ehhez azt is, hogy bravúrral játszta meg annak minden legkisebb részletét. A társulatnak ez a tehetséges, ambiciózus tagját eddig is csak jól játszani láttuk, mai alakítása azonban azt hisszük, legértékesebb volt valamennyi között. Az utolsó felvonásbeli nagy jelenése, melyet *Gazdy* Arankával együtt játszik, fénypontja volt az előadásnak.

A sikernek részesei voltak a többi szereplők is, különösen *Békés* Gyula, aki egyetlen jelenéséért nyílt színen kapott tapsot. A darab rendezése kifogástalan volt, a színház azonban nem volt annyira tele, mint amennyi közönséget a darab és az előadás megérdemelt volna.

Zima Tibor.

Olay azt vitatja, hogy nincs ugyan a házszabályokban, de a szokásjog követeli, hogy miniszter legyen jelen a tárgyaláson.

(Az utolsó szónok.)

Ráth Endre mondta el beszédét. Szomorú jelenség, ugymond, hogy a tulajdon pártkérdésé tette ezt az ügyet, csak hogy megnyirbálja mentelmi szabadságunkat. Az osztrák utasításra dolgozó kormány elnemzetietlenítette hadseregünket, most pedig alkotmányunk roskadozó bástyáit támadja meg. A többség indítványa annyit jelent, hogy a parlament lemond szuverenitásáról és maga fölött urnak elismeri azt a hadsereget, a melynek semmi közössége ezzel a nemzettel nincsen. Ott, a hol a hadsereg együtt él a nemzettel, ott erre a garanciára nincs szükség. De mi biztosít arról, ha elmegy a választók közé és ott ostromozni fogja a közös hadsereg és a honvédség hibáit, vagy lelkesíteni fogja őket a Gotterhalte ellen, mi biztosítja őt bajtársai szeretetteljes pártfogása ellen. Erre feleljen a honvédelmi miniszter. Ugy-e halgat a miniszter?

Fejérváry Géza báró: Annál többet gondolkodom. (Derültség.)

Ráth Endre: Nem látjuk.

Sándor Pál: Vegyenek szemüveget.

Ráth Endre: Ne engedjük meg, hogy egy alárendelt közeg, a katonaság, beleszóljon a mi dolgunkba és azért nem is fogadjuk el a mentelmi bizottság jelentését.

Több szónok nem lévén, az elnök a vitát bezárta.

(A honvédelmi miniszter.)

Fejérváry Géza honvédelmi miniszter kijelenti, hogy nem akart felszólalni a vitában, mert az ügyet a Ház benső ügyének tartotta. De mert őt élesen aposztrofálták, kénytelen felszólalni. A képviselőház mentelmi jogának megóvását helyesnek tartja. De incidentaliter felvetni itt mentelmi kérdéseket nem lehet, vagy legalább nem helyes. A mikor az eljárást Nessi ellen felfüggesztette, a Ház iránti előzetes kényeségből tette. (Nagy zaj a szelbalon.)

Böthy Akos: Kötelessége! Kötelessége!

Felkiáltások a szelbalon: Kötelessége volt!

Fejérváry Géza báró miniszter: A törvényt igenis kötelessége respektálni! Respektája is minden katonának a tábornoktól kezdve a közkatonáig. A becsületbírószabályzatának megállapítása fenségjog.

Ugron Gábor: Nem fenségjog!

Fejérváry miniszter: Ugron Gábor nézetére nem vagyok kíváncsi. (Mozgás.) A becsületügyi szabályzat 30 év óta áll fenn, mint fenségjog. Sohasem volt rá eset, hogy eliene bárhol is felszólalt volna valaki. Ott volt a gróf Forgách Antal esete. (Nagy zaj.) Minden lap tárgyalta. Miért nem jelentették be a Háznak az esetet? Mert akkor még nem volt nízus a katonaságot támadni.

(A kolozsvári eset.)

Pichler: Nem volt a Gotterhaltéról szó se ott.

Fejérváry miniszter: Már most kéri a három határozati javaslat mellőzését. Ha a Ház a mentelmi jogot védi, körülszánolja, nagyon helyesli. A törvény előtt meghajlik mindenki! (Zaj balról. Közbeszólások.) Én is képviselő vagyok. Engem is védeni fog az a mentelmi jog. Határozottan tagadja, hogy Nessit a kolozsvári eset miatt képviselőt vonták kérdőre. Hiszen voltak ott más képviselők is és nem mentek, nagyon helyesen demonstrálni, mert tudták, hogy ez bűn. (Tetszés jobbról. Zaj balról.) Egy tiszt nem demonstrálhat, mint nem tették azt a szelbali többi tartalékos tisztetek sem.

30 év óta tagja a képviselőháznak, és se mint képviselő, sem mint katonának soha kötelességével ellentétbe nem jutott. A jogok élvezetével kötelességek is járnak. A magyar embernek nagy erényei vannak. De hevesvéreik vagyunk. (Igaz!) Mi van hát azzal a Gotterhaltéval? Ezt Haydn 1791-ben írta; még akkor nem is volt osztrák császárság, tehát nem is császári dal. A tisztelegéseknél buzdák a király és dinasztia tagjai jelenlétében, vagy más tisztelegéseknél. Ez a dal a felség himnusza. Hogy ez a kivégzéseknél játszották volna, az nem igaz! (Tetszés jobbról.) Böthy és Thaly Kálmán is bizonyították ezt! (Tetszés jobbról.)

Hentaller: Fájdalmas dolog volt ez, de ön nem érzi!

Fejérváry: Hát azt hiszi ön, hogy az másra nem volt fájdalmas? Fájdalmas volt az mindenkinek! Nem fáj-e a katonának a szíve, aki ott volt, akár cseh, akár magyar, vagy akár milyen nemzetű volt is az? De itt csak gyűlöletet szítanak. Sem a hadsereget, sem a dinasztia nem kimélik. És ezt a jó, derék, hazafias vidéki magyar nép a lapokba kiszivárogtatva olvassa. A lapokban, ahol a vidékre kiviszik, és ahol törölve van az igazság, de benne van hagyva a hazugság. (Nagy zaj). Ezt mint becsületes magyar mondja. Kéri a többség javaslatát elfogadni. (Helyeslés jobbról!)

(Thaly válasza.)

Thaly Kálmán személyes kérdésben elmondja, hogy a Gotterhalte szövegét 1853-ban Bach változtatta meg és az öszszmonarchia ideálját akarta benne kifejezni. Haynau aztán huzatta, a mikor akarta és gyűlöletessé tette. Mert igaz, hogy az aradi kivégzéseknél nem buzdák, de Haynau óta lett gyűlöletessé a dal. (Tetszés a szelbalon.)

Fejérváry honvédelmi miniszter kéri, hol van ma a Bach-korszak? Es rendszere? Ez a hadsereg a miénk! A mi vérünkben való ifjak vannak benne! Mondják annak a legénynek, hogy nem magyar majd megmondja a nézetét. (Tetszés.) Idegen jelvényekről beszélnék. Igaz, hogy a mostani jelvények nem felelnek meg teljesen a mi közjogunknak, de nem idegenek. Alatta századok óta küzdött a magyar. És a felségnek is lekövetendő hűje, hogy találtsék fel olyan jelvényt, amely minden oldalról elfogadható. (Tetszés jobbról.)

(A megsértett tekintély.)

Rátkay László a házszabályokra hivatkozva előadja, hogy Fejérváry miniszter megsértette a Ház méltóságát, a mikor azt mondta, hogy csak előzetes engedéllyel hajolt meg a határozata előtt, kéri az elnököt, hogy mondjon erről véleményt, mert ha Fejérváry mint felelős miniszter mondta ezt, súlyosan megsértette a Házat. (Nagy zaj a szelbalon.)

Fejérváry miniszter kijelenti, hogy őt törvényben gyökerezett szabályok nem kötelezték és mint katonának tulment hatáskörén, a mikor az eljárást felfüggesztette.

Elnök: Ha a miniszter megsértette volna a Ház tekintélyét és méltóságát akkor közbeiepett volna, mert tudja kötelességét. De ezt a miniszter eddig nem tette. (Ének tetszés jobbról.) A Ház határozata előtt meg kell hajolnia minden hatóságnak, legyen az bírói, végrehajtói, vagy katonai. (Élénk helyeslés.)

(A szavazás.)

Plósz Sándor igazságügyminiszter reflektálva a vita szonokaira, azt fejteti ki, hogy közjogi kérdésről van ugyan szó, de éppen ezért kell a jogokat disszinguálni. Itt a szokásjogról van első sorban szó, és ez precedenst még nem alkotott. Kéri a többség javaslatának elfogadását. (Élénk helyeslés jobbról.)

Olay Lajos a kisebbségi vélemény előadója a zárzó jogával élve, a szelbali tetszése között tartja fenn álláspontját és Nessi mentelmi jogát megsértettek tartja.

Husz képviselő kérésére a szünet után megkezdődött a névszerinti szavazás a mely úgy ért véget, hogy a többség javaslatát 65 ellenében 105 szótöbbséggel elfogadták.

(Két interpelláció.)

Nessi Pál személyes kérdésben kijelenti, hogy B-öttyvel szemben neki van igaza.

Következtek az interpellációk.

Boda interpellációt intéz a földmívelésügyi miniszterhez az iránt, igaz-e, hogy a fiunei borkereskedők a borminta miatt tiltakoztak?

Kubik Béla a kereskedelmiügyi minisztert interpellálja meg egy ávirat miatt, melyet a N-ssi ügyben Kecskemétről a táviróhivatal nem továbbított.

Szell Kálmán miniszterelnök tudomására hozza az interpellációkat, hogy kérdésére holnap fog felelni a kereskedelmiügyi miniszter.

Elnök indítványára holnap zárt ülés lesz, melyen a képviselőház épületének méterait tárgyaljuk, utána pedig nyílt ülésben folytatjuk az indítványvitát.

TÁVIRATOK.

Az ultramontán király

Madrid, november 27. A kamara tegnapi ülése nagyon zajosan folyt le. Muro republikanus keményen kikelt az ellen, hogy a királyt ultramontán szellemben nevelik. Ezért az elnök rendretasította. Sagasta miniszterelnök kijelentette, hogy nem válaszol Muro beszédére.

Háboru után.

London, november 27. Hicks Beach pénzügyminiszter Croydonban beszédet mondott, a melyben egyebek között azt mondta: Még más támogatásra is van szükségük azoknak, a kik nemrég még ellenségeink voltak Dél-Afrikában. A főszempont az, hogy biztosítsuk az egyetértést és a békét, a mit a kormány a jólét alapjának tekint. A miniszter beszéde további folyamán annak a reménynek adott kifejezést, hogy áprilisban lehetséges lesz Angliában az adóterheken könnyíteni.

Az angolok ellen

Madrid, november 27. A Heraldó jelenti Lizabonból: Arra a hírre, hogy 6000 angol matróz partra fog szállani, hogy a portugál királyné tiszteletére tartandó szemlén jelen legyen, több lap felszólítja a lakosságot, hogy ha az angolok csakugyan partra szállnak, támadja meg őket.

Az aradi iskolaszék és az új miniszteri rendelet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Nyugtalan, vagy ahogy újságíró nyelven mondani szokás: puszkaporos hangulatban folyt le ma délután az aradi iskolaszék ülése. Ezt a hangulatot nem az ülés tárgyainak különös érdekessége, vagy pikánsága okozta, hanem a vallásügyi kormányzat az a legújabb intézkedése, amely súlyos sérelmet fogal magában a városok ellen, nemcsak tanügyeik vezetése, de azok finanszírozása tekintetében is.

Tulajdonképen a tárgy érdemébe eddig még nem is bocsátkozott a bizottság, mégis tavaszi feckeként hirtőkül megnyilatkozott az iskolaszéki tagok véleménye a miniszteri rendelettel szemben, amely egész valójából kiforgatja a városi iskolaszékek eddigi intézményét s ezeket otybá tekinti, mint akármelyik falucska iskolafelügyelő bizottságát. Nem is szólva arról, hogy anyagiakban is mily érzékenyen érinti ez a rend let Aradvárosát is. Ezek azonban már a dolog érdemébe vágnak, s erről a punk vezető helyén bővebben szólnunk.

Millig József iskolafelügyelő jelentette be az iskolaszéknek, hogy Urbán Iván főispán, mint a város közigazgatási bizottságának elnöke, áttette az iskolaszékhez a vallás- és közoktatásügyi miniszternek új iskolaszéki utasítását, melyet főbb vonásokban megismertetni akar.

Edvi Illes László, olyan fontosnak, annyira az iskolák életébe vágnak tartja ezt a miniszteri rendeletet, hogy annak nagy vonásai-ban való tárgyalásába nem is bocsátkozik. Itt olyan harcot kell a városnak kifejtene, amely alapos előmunkálatokat kíván, tiltakozniok kell a törvényhatóságoknak az ellen, hogy iskolaszékinek nivóját leszállítsák s olyan rendelkezéseket szabjanak azokra, amelyek falukra vonatkozhatnak, de városokra nem. Azt indítványozza ennél fogva, hogy az utasítást adják ki minden iskolaszéki tagnak, még pedig az iskolaszéki elődőség véleményének kíséretében.

Institóris Kálmán polgármester maga sem akar határozatot hozni ezen a gyűlésen. Ő azt indítványozza, hogy adják ki a miniszteri rendeletet egy albizottságnak, amelyet Millig József iskolafelügyelő elnöklété alatt Edvi-Ilés László, Fényes Dezső, Rieger Imre, Simay István és Steinhardt Mór dr. tagokból alakítsanak meg.

Az iskolaszék elfogadta a polgármester indítványát, amelyet különösen Edvi-Ilés is magáévá tett. Ez a bizottság olyan időben fogja véleményét előterjeszteni, hogy a januári közgyűlés már tárgyalhassa az ügyet.

Ezután iskolai ügyeket tárgyaltak. Tagányi Gusztávné és Preisinger József nyugalmabovonulását tudomásul vette az iskolaszék, Institóris Kálmán elnök megleghangon emlékezett működésükről s azért nekik jegyzőkönyvi köszönetet is szavaztak.

Bejelentette még az iskolafelügyelő, hogy a jövő hónap eisején két tanítónő fogja nyugdíjaztatását kérni a várostól: Steinitzer Lujza és Fischerné-Rimanóczy Erzsébet. Az utóbbi már be is nyújtotta nyugdíjaztatása iránti kérvényét, Steinitzer Lujza számára pedig a mai ülésen állították ki a működési-bizonyítványt, mely rendkívül elismerő, meleg hangon tanúsítja, hogy az igazgatónő mennyi önfeláldozással és szakértelemmel vezette a női-ipariskolát, melynek hosszú évek óta élén áll.

Az ülésen, amely apróbb adminisztrációs ügyek tárgyalásával ért véget, a következők voltak jelen:

Institóris Kálmán elnök, Abrai Lajos, Boros Vida, Bokor Alajos, Bing Vilmos, Czirák Márton, Domonkos Lajos, Edvi-Ilés László, Fényes Dezső, Hegedüs László, Kristyóry János, Kőműves József, Magyar Ferenc, Péterfy Antal, Posgay Lajos dr., Rieger Imre, Remetey F. Károly, Simon Karolin, Szathmáry János, Simay István, Steinhardt Mór dr., Szilágyi György, Walder Gyula, Millig József és Bonts Aurél jegyző.

Megegyezés az Ipar és Népbanknál

(Rendkívüli közgyűlés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Annak az odiosus ügynek, mely az Aradi ipar- és népbank igazgatóságára és részvényeseire egyformán kellemetlenül hatott, utolsó hullámverése volt az intézet mai rendkívüli közgyűlése. Békés hangulat, dicséretes egyetértés a jellemzői ennek a közgyűlésnek, melylyel a bank ügymenete a rendes mederbe tér vissza.

A rendkívüli közgyűlést, mint ismeretes, az igazgatóság hívta össze, hogy előterjesztést tegyen a Böhm Adolf sikkasztásai folytán előállott hiány fedezésére nézve. Az igazgatóság proposícióját a közgyűlés egyhangúlag elfogadta, s ennek értelmében az igazgatóság és felügyelő-bizottság együttesen 77.000 koronát fizet le, s lemond a tartalékalap javára a folyó évi tantiémjéről. Ezt a megállapodást a közgyűlést megelőzőleg ma délelőtt tartott ülésén hozta az igazgatóság és felügyelő-bizottság, mely az összeget a következőképpen adta össze:

Az öt igazgató egyenkint 11.700 kor.
azaz összesen 58.500 kor.

a felügyelő-bizottság tagjai:

Kneffel Lajos	8450 kor.
Varjassy Lajos	5000 kor.
Páris Lajos	4500 kor.
Révész Nándor	1000 kor.

Mikor a részvényesek az igazgatóság ajánlatát elfogadták, a helyzet magasla-

tára emelkedve, az intézet érdeke lebegett szemük előtt. A kölcsönös megegyezés teljesen békés hangulatban történt. Keresztes Gyula dr. volt az egyetlen felszólaló, ki — látva az igazgatóságának most már mindenkit kielégítő áldozatkészségét — önértetes, de higgadt hangon beszélt, s mint a részvényesek szószólója, elfogadta a fenti értelemben tett ajánlatot. Ezzel jelentékeny részt vett ki a maga számára abból a dicséretből, mely a békés megegyezés létrehozóit megilleti.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Az új vezérigazgató nyugdíja.

Tagányi István elnök nyitotta meg a közgyűlést, mely a fő tárgyat megelőzőleg Laczay Endre az új vezérigazgató nyugdíjügyével, illetve az ezzel kapcsolatos alapszabály-módosítással foglalkozott.

Az intézeti alapszabályok 151. és 152. szakaszait módosították olyképen, hogy ezután beszámítják a vezérigazgatónak más intézetnél eltöltött idejét is a szolgálati évekbe. A teljes nyugdíjat eddig harminc év után nyerte el a vezérigazgató, a módosítás értelmében negyven év után kapja meg. Ezideig tíz évi szolgálat után fizetése negyven százalékát, azontul pedig minden további szolgálati évre fizetése három százalékkal többet nyer nyugdíj, míg 2400 koronát ez az összeg el nem ért. A módosítással tíz évi szolgálati idő betöltésével harminc százalékot, azontul évenként két százalékkal többet kap a vezérigazgató, s ez a nyugdíj egészen 4800 koronáig emelkedik.

A többi tisztviselőre nézve az alapszabályok régi szakaszai maradnak érvényben.

Az igazgatóság jelentése.

Ezután következett a közgyűlés tulajdonképeni tárgya: a sikkasztás folytán támadt hiány fedezése.

Vajda István dr. intézeti ügyész olvasta fel az igazgatóságának erre vonatkozó proposícióját. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság, mint ezt már részletesen ismertettük — bár nem érzi kötelezve magát kártérítésre — a béke létrejötte érdekében hajlandó anyagi áldozatot hozni s a tényleges sikkasztásból származott kárt fedezni, s felajánl 77.232 koronát, melyet az intézet pénztáránál azonnal lefizet.

A jelentést, mely még megemlíti, hogy október hó 25 ig 201,998 korona a folyó évi üzleti nyereség, a közgyűlés többszörös helyesléssel szakította meg.

Tagányi István elnök szólalt fel ezután. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság — ugymond — az intézet erkölcsi és anyagi érdekeinek szempontjából elhatározta, hogy folyó évi tantiémjéről lemond a tartalék-alap javára. (Zajos helyeslés).

Keresztes Gyula dr. felszólalása.

Keresztes Gyula dr. emelkedett most szólásra. A múlt közgyűlésen éles hangon beszélt, elismeri, de el kell ismerni azt is, hogy igazsága volt. Azt várta volna a multkor, hogy az igazgatóság kész proposícióval áll elő a kártérítésre vonatkozólag, s ez nem történt meg. Azt híresztelték azután róla éppen a felszólalása kapcsán, hogy ellensége az intézetnek. (Zajos hang: Nem áll!) Azt mondták, hogy ellensége az igazgatóságának. (Felkiáltások: Nem hittük!) Ez nem igaz. Ő csupán igaz barátja volt a részvényeseknek és azok érdekében szólott. Azt hitték róla, hogy perlekedni fog. Ez a legkevésbé sem volt szándéka, csupán azt akarta, hogy a részvényesek érdekei megóvassanak. Most, hogy az igazgatóság megtette proposícióját, ő kit az ellenzék vezérének hit-

tek, az első, ki ezt elfogadja. A vitatkozások alkalmával helye volt a küzdelemnek, de a határozat-hozatalnak egyöntetűnek kell lennie. Ez az egyöntetűség az intézet érdeke, mely meg fogja teremni gyümölcsét. Ismételtelen kijelenti, hogy az igazgatóság ajánlatát elfogadja s indítványozza, hogy ne vitatkozzanak e kérdés felett, legyen a határozat egyöntetű, s ezáltal a közgyűlés ünnepélyes. (Zajos éljenzés).

Tagányi István elnök konstatálja, hogy az előterjesztést a közgyűlés elfogadta, s az igazgatóságot és felügyelő-bizottságot a további kötelezettségeik alól felmentette.

Ezzel véget ért a közgyűlés, s a részvényesek tömegesen mentek az igazgatókhoz, hogy a sikeres megoldáshoz gratuláljanak.

Jelen voltak Tagányi István elnöklété alatt: Avarfy Ferenc, Assael József, Barabás Béla dr., Bing Ede, Csámszky Alajos, Csepregy Mihály, Domonkos József, Deutsch Bernát, Dobiaschi József, Dengl Lajos, Fényes Dezső, Fleischer Samu dr., Grimm A. József, Grück Károly, Gruber Hugó, Halmai Andor, Hósz Mihály dr., Institóris Kálmán, Jannisch Lipót, Jellinek József, Kristyóry János, ifj. Kristyóry János, Keresztes Ferenc, Keresztes Gyula dr., Kuttu Gyula, Karácsonyi Gyula, Kneffel Lajos, Kádás Kálmán, Laczay Endre, Lukács Lajos, Lócs Rezső, Mihalik József, Mihalik Béla, Marek Samu, Magyar Ferenc, Maresch Gyula, Páris Lajos dr., Priegl István dr., Ring Lajos, Révész Nándor, Ring Béla dr., Rosenberg Miksa dr., Révész Adolf, Roth Henrik, Szalay Károly, Szende Tivadar dr., Simay István, Stauber József, Seidner Bernát, Singer Gyula, Szathmáry Mihály, Steigerwald Alajos, Stoll Károly, Steinitzer Pál dr., Schreiber Vilmos dr., Tagányi István, Tagányi Sándor dr., Tolnai János dr., Tagányi Gusztáv, Tisch Mór dr., Tiszti Lajos, Varjassy Lajos, Vály Lajos, Varjassy Árpád, Vajda István dr., Varjassy János (Gyula), Wadowszky Gusztáv.

A községi jegyzők sérelme.

(Egy méltánytalan rendelet.)

Arad, november 27.

A községi helyettes jegyzőkre és jegyző-segédre nézve felette sérelmes rendelet ment újabban a vármegyék alispánjaihoz. A belügy-miniszter azt ajánlja a megyéknek, hogy a községi jegyzők választása alkalmával azokat a pályázókat részesítsék előnyben, akik a közigazgatási tanfolyamon kitüntetéssel vizsgáltak. A miniszter ezt a közigazgatás érdekében kívánja s azt a látszatot igyekszik kelteni, hogy igazsága is van.

Ám, amikor így módon bort iszik és vizet prédikál, alapjában véve nincs igazsága, sőt magát az igazságot támadja meg, mert szerzett jogokat sért. Ugy áll ugyanis a dolog, hogy az országban manapság igen sok olyan okleveles jegyző van, aki a régebben főnálló szabályok értelmében szerzett oklevelet s aki állásához mindekkoráig nem tudott jutni. Emez okleveles jegyzők évek, sőt évtizedek óta állanak a közigazgatás szolgálatában s annak minden csínjával-bínjával tisztában vannak.

Ezek azok a jegyzők, akik körülbelül annyit tudnak, mint a főszolgabírák, vagy az alispánok s az elméleti ismeretek terén is föltétlenül megállják helyüket. Oklevelük alapján véve éppen olyan érvényes, mint azoké, akik azt az új szabályzat értelmében a közigazgatási tanfolyam elvégzésével szerezték. Ezek a régi jegyzők 22 éves korukig gyakornokoskodtak, minekutána hat középiskolát elvégeztek. Mután pedig nem egy, hanem körülbelül hat hét évi gyakorlati munká kodás után jutottak oklevelükhöz, az is nyilvánvaló, hogy a diploma kézhez kapása percében már kész jegyzők voltak, akik főnakkadás nélkül, kifogástalanul vezethették hivatalukat.

Nos hát, fölvehetjük a kérdést, nem oktalanság-e ezeket az okleveles jegyzőket háttérbe szorítani, oklevelüket fölig-meddig érvénytelené tenni, elrendelésével annak, hogy a közigazgatási tanfolyamot kitüntetéssel végzett husz éves és tapasztalatlan ifjakat a választás alkalmával előnyben részesítsék.

Az a fiatal ember, aki az új szabályok következtében kitüntetésrel vizsgázik, csak gyévig szolgált a gyakorlati életben s jegyzői hivatalában úgy szólván tájékozatlanul áll, éppen úgy, mint a fiatal orvos, akinek diplomája van ugyan, de gyakorlata nincs. A közigazgatási tanfolyamokat hallgatók között olyan is elég akad, aki az érettségi vizsgán elbukott s csak azért ment a tanfolyamra, mert más pálya nem nyílt meg előtte és mert a tanfolyam hallgatásához csak a nyolc gimnáziumi osztály elvégzése szükséges. Megesik azután, hogy az ilyen bolmi szerencsés kérdések következtében kitüntetéssel vizsgázik és mert ezt teszi, előnyben részesül a főúti a nagy gyakorlati és elméleti ismeret elbíráló okleveles és jegyzői főúti, aki a tanfolyamok benozatala előtt a régi módon szerezte meg oklevelét.

Na hát az ilyen eljárás nem a közigazgatás érdekében történik s csak a közigazgatás hátrányára szolgál. Régi körülmények között, egy ívási pályázók között igen helyes dooz előnyt adni annak, aki különben tanult és képzettségéről fényes bizonyosságot tett, de már az helytelen, ha az új szabályok szerint kitüntetés vizsgázók miatt azokat szorítják hátréba és azokat fosztják meg kenyéruktól, akik a régi szabályok alapján így nem vizsgázhattak.

Szerzett jogot tipor össze a belügyminiszter akkor, amikor az említett körlevélben foglalt kívánságok végrehajtását követeli s amikor arra szólítja föl az alispánokat, amit sem ő nem cselekszik, sem miniszterhársai nem tesznek.

Megemlítjük végül, hogy ez idő szerint a közigazgatási tanfolyamot végzett ifjak között 210 van olyan, aki kitüntetésrel vizsgázott s aki jegyzői állás elnyeréséért pályázik. Vagyis ha a választások alkalmával ezeket első sorban kandalják és megválasztják, akkor a régi okleveles jegyzők közül seki sem jut jegyzői álláshoz s így a belügyminiszter hallgatagon ezek oklevelét érvénytelenékké teszi.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Halálos csend, dráma. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Casanova, operetta. (Páros bérlet.)

* A szinügyi bizottság ülése. A város szinügyi bizottsága szombaton, e hó 29-én délután 5 órakor ülést tartott, amelyen az eddigi program szerint csupán folyó ügyeket fognak elintézni.

* Színházi hírek. Szombaton és vasárnap este újbot *Casanovát* adják, de már az új szereposztás szerint, Zilahyval Pompadour és Polgár Sándorral a sátn és a király szerepében. Vasárnap délután megismétlik a múltkor oly nagy sikert aratott *Kis Kohn-t*, Sarkadival a címszerepben, a ki új kuplékat fog énekelni. Az igazgatóság úgy intézkedett, hogy erre az előadásra a páholyokban is állít fel egyenként kivehe ő páholy-üléseket. A jövő hét elején színi kerül a *Bajjazók* opera s ezzel kapcsolatban Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán pompás kis vigjátéka, *A harag*. A hét közepén lesz egy újdonság is: a *Loute*, melyet a budapesti Vigszínházban folyton tett ház előtt adnak.

* Odry Lehel hangversenye. Az idei koncertszezon egyik legérdekesebb eseménye lesz Odry Lehel, a m. k. r. opera volt tagjának, az országos hírű dalénekesnek hangversenye, mely-t a jövő hónap első vasárnapján, december 7-én, délután 5 órakor rendez a Fehér Kereszt szálló nagytermében. Nagyon emeli a hangverseny érdekességét, hogy Zilahy Gyula szinagazgató kézzel maga ajánlotta fel közreműködését volt kollégájának. Zilahy ismeretes az ő híres monolog előadásairól, Odryról pedig tudvalevő, hogy a legkiválóbb balladénekesek egyike, Zilahy id. Coquelin *La vie* (Az élet) című kedvenc monologját fogja előadni s azokivül még egy érdekes számot magyar szerzőtől, Odry pedig ezúttal a *Mese* című poetikus melódrámájából az új dalszerzőményeket fogja bemutatni. Közreműködik még a koncerten a szintársulat két kiváló művésze: *Parlagi Kornélia* és *Szabó Irma*, előbbi dalokkal, az utóbbi szavalattal. A zenerészeket zongorán Or-

bán Arpd karmester fogja kísélni. A részletes programot a legközelebbi napokban ismertetjük. Jegyeket előjegyezhetni 4 kor., 2 kor., és 1 kor. helyárak mellett *Révész* Nándor könyvkereskedésében.

* Ifjusági előadások. Zilahy Gyula igazgató elhatározta, hogy két hetes ciklusokban, mindenkor szerdai napon, d. u. 8 órakor hazafias tárgyú és szellemű darabok színrehozatalával a kutuzminiszter intencióinak is megfelelően, ifjusági előadásokat fog rendezni, olyan helyárak mellett, hogy azokon a legszegényebb tanuló ifjuság is részt vehessen. Ez ügyben szombaton, f. hó 29-én *Burián* János főgimnáziumi igazgató elnöklele alatt értekezlet lesz, melyen a helyi tanintézetek igazgatói résztvesznek és megállapítják a részleteket.

* Elhunyt színész. *Szebeni Antal*, a Nagy becskerékben működő szintársulat egyik tehetséges fiatal tagja, ki régebben Aradon is működött, rövid szenvedés után elhunyt.

* Hazafias szellemű olvasókönyvet szerkesztett a magyar nyelv tanulására a román népiskolának *Roman Janos* sántényi gör. kel. tanító. A könyv miniszteri tanterv alapján készült és úgy a történelem, mint a földrajz tekintetében utolsó soráig magyar nemzeti szelemtől van áthatva, a mit az eddig kezünkbe került, nemzetiségi iskolák részére szánt tankönyvekről aligha mondhatunk el. Úgyes kézel vannak benne összeválogatva a hazafias költemények, a prózai rész pedig szakértelemre és praktikus fillogásra vall. A könyv végén egy kis szótárt taláunk (az előszón kivül ez az egyetlen román rész a könyvben), a melyben a versek nehezebb magyar kifejezéseit fordítja le könnyebb megérthetés végett a szerző. A derék, minden sorában kifogástalan könyvet melegen figyelmükbe ajánljuk az arad megyei nemzetiségi iskolák vezetőinek.

A német császár mint temetési szónok.

(Beszéd Krupp munkásaihoz.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 27.

II. Vilmos, a zseniális német császár ma egészen új oldalról mutatta be magát a világnak. Szónokolt az ágyukirály temetésén, beszédet intézett *Krupp* munkásaihoz.

Esből jelelti ugyanis a táviró, hogy a császár elutazása előtt a pályaudvar várótermében maga köré gyűjtötte a Krupp-féle gyár igazgatóját és a gyári munkások képviselőit és a következő beszédet intézte hozzájuk:

Ugy érzem, hogy meg kell mondanom önöknek, mennyire meghatótt az elhunyt halála. Ugyanazt a fájdalmat fejeztem ki önöknek általam a császárné, a ki azt *Kruppnének* már írásban is kifejezte. Feleségemmel együtt gyakran élveztem Krupp házának vendégszeretetét és szívesen fogadtuk olykor szeretetreméltóságukat. Az évek folytán viszonyunk ugy alakult, hogy a megboldogult és háza barátjának vallhatom magamat. Ez okból nem mulaszthattam el, hogy megjelenjek a mai gyásznapon; kötelességemnek tartván, hogy barátom özvegyének és leányainak oldalán álljak. Azok a különös körülmények, a melyek ezt a szomorú eseményt kísérték, egyuttal arra készítettek, hogy *mint a német birodalom feje* jelenjek meg itt és a német császár pajzsát tartsam az elhunyt háza és emléke fölé.

A ki az elhunytat közelibbről ismerte, tudta, hogy milyen finom érzésű és érzékeny természetű volt megáldva s hogy ez lehetett az egyetlen támadó pont, a melyen halálosan lehetett őt megbézni. Hozzáférhetetlen tisztaságnak lett áldozata. Olyan tettet követtek el német földön, oly aljas és alávaló tettet, a mely minden szívet megremegettett és minden német hazafinak az egész népünkön esett gyalázat miatt való szegyen pirjat kergette arcába. Egy törőimetszett német embert, a ki mindig csak a háza javát, de mindenekelőtt munkásainak javát tartotta szem előtt, megármadtak becsületében. Ez a tett a maga következményeivel nem egyéb, mint gyilkosság. Mert nincs

különbség a között, a ki mérget kever másnak italába és a között, a ki szerkesztéségi irodájának biztos rejtékéből ragalmainak mérges soraival egy felebarátját megfosztja bcsületes névéből és az ezzel előidézett lelkifájdalommal megöl.

Ki volt az, aki ezt a gyalázatos tettet barátunkon véghezvitte? Emberek, akiket eddig németeknek tekintettünk, de akik most méltatlanok erre a névre; emberek a német munkásosztályból, amely oly végtelen sokat köszönhet *Krupp*nak s amelyből ma Essen utcáin ezrek intettek bucsut könyes szemmel jölvőjük koporsójának.

Beszédét a császár a munkások képviselőihez fordula, így fejezte be:

Ti, *Krupp* munkásai, mindig híven munkásodókkal tartottatok és igazságszókotok hozzá. Szívetekben nem aludt ki a hála. Büszkén láttam, mint dicsőíti kezetek munkája a külföldön mind-nütt német hazánk nevét. Azok az emberek, akik a német munkásság vezéréj akarnak lenni, megfoztottak benneteket draga uratoktól. Rajtatok áll, hogy megvédjétek és megóvjátok uratok becsületét és megóvtalmazátok emléket a megbec-telenítés ellen. Bizom benne, hogy meg fogjátok találni a helyes utat arra, hogy megérztesseitek a német munkássággal és felvilágosítátok, hogy ezentul derek, becsülettudo német munkások, akiknek becsületeire folt esett és a gyalázatos tett szerzői között közösség vagy érintkezés nem lehetséges. Aki nem vázja el maga és ez emberek között az abroszt, erkölcsileg, ugy szólván, bünszességet vállal. Bizom a német munkásokban, hogy teljesen tudatában vannak e pillanat egész súlyának és mint német férfiak módot fognak találni a nehez kérdés megoldására.

A császár beszédével kapcsolatban megemlítjük azt a *romai távirót*, mely szerint a hivatalos vizsgálat kiderítette, hogy *Krupp Capri szigetén ragalmazók és zsarolók áldozata lett*.

A párisi „Figaro“ *Krupp* halála alkalmából cikket ír arról a kolostorrol, ahol *Krupp Capriban* barátjaival együtt vig napokat töltött. Megirtuk, hogy az olasz kormány felkérte annak idején *Krupp*ot, hogy a kolostor barlangjában ne rendezzen éjjeli hangversenyeket. A „Figaro“ azt írja, hogy ezek a barlangbéli mulatozások voltak azok, amelyek miatt *Krupp* az európai botrányba belekeveredett. *Krupp* az egykori kolostort valósággal profanizálta és ezzel a vallásos capribeliek megbotránkezésát vonta magára. Protestáns és többszörös milliomos létére, aki minden szeszélyének a végére szokott járni, talán nem is tudta, hogy mulatozásai mennyire sértik az olaszok vallási érzését. A *Krupp „kolostorának“* a története a „Figaro“ tudósítója szerint a következő:

Van *Capri szigetén* egy régi karthauzi kolostor, amely valóságos kis építészeti műremek és jól van konzerválva, bár hosszú ideig katonabörtönül szolgált. Virágos domb tetején van és *Krupp* egy napon felfedezte, hogy a dombnak a tenger felé eső lejtőjén egy barlang van, amelyet a nép „*Fra Felice*“nak nevez. A hagyomány szerint *Felice* barát lakott benne többbedmagával, akik szerzetesrendetalkottak. *Krupp*nak az a milliomosi ötlete támadt, hogy visszaidézi a jámbor *Fra Felice* dejét, egy kissé modernizálva. Barátjait kinevezte szerzeteseknek és még érmekeket is osztott szét köztük, a melyeken *Fra Felice* arcképe volt, a feje felett két keresztbe tett villával. A barlang elé portást állított, egy capribeli parasztot, aki barátcsuhát viselt. A barlangba olykor remetesengeyü hivta össze a vig barátokat. Benn a barlangban pedig éjjelenként olyan vig dözölés folyt, hogy az olasz kormány végre felkérte *Krupp*ot, hogy mulatozásait inkább délebed idején tartsa meg, mert éjszaka veszedelmes a dombajtón járni — haugos jó kedvvel. Így mondja a „Figaro“.

Leszkay András pöre.

(A *Cyrano de Bergerac* előadásai miatt.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 27.

Leszkay András aradi szinigazgatóskodásának két emléke is szerepel a törvényszék előtt, mind a kettő kellemetlen Leszkayra nézve, mert ő az alperes benne. Az egyik az *Arany kakas* pöre; a másik pedig a *Cyrano de Bergerac* előadása miatt zúdult a direktorra.

Edmond Rostand e nagybiru drámáját a *Bárd* cévtől szerezte meg Leszkay előadásra, s innen a baj, mert Bárdnak csupán a fordítási joga volt meg, míg az előadási jog a *Réti és Valentin* ügynökségé. Miután utóbbinak Leszkay nem fizetett az előadási jogért, pert indított ellene.

A per folyamánként holnap, pénteken szakértői kihallgatás lesz Pogonyi Nándor bíró előtt annak megállapítására, hogy mily összeget szoktak ilyen zszerű darabok előadási jogáért fizetni vidéki színházak, továbbá mennyi lehetett az aradi előadások átlagos bruttó- és nettó jövedelme, végül milyen eljárást követnek ily darabok előadási jogának megszerzése körül a vidéki szinigazgatók? Réti és Valentin az aradi öt előadásért 2000 koronát követel.

Szakértőkül a törvényszék *Institoris* Kálmán polgármestert, *Szöllösi* István tanárt és *Makó* Lajos szinigazgatót kérte fel, kik holnap meg fognak jelenni Pogonyi Nándor bíró előtt.

A darabot, mint ismeretes, *Abrányi* Emil fordította le s erre nem kellett a szerző engedelmét kikérnie, miután Rostand a törvényszabta hat hó alatt nem jelentette be a külügyminiszteriumnál, hogy a fordítás jogát fenntartja magának.

A szerző az előadás jogát *Roger* Gusztávnak, a „francia írók és színműszerzők társulata” főnökének adta el, s ez viszont a Réti és Valentin ügynökségnek, mely most Leszkayt pereli.

Érdekes, hogy az *Arany kakas* előadása alkalmával Réti és Valentiné volt a fordítási jog, s akkor meg Bárk perelte Leszkay Andrást az előadási jogért. Akkor a direktor és a színházi ügynökség kiegyezése vetett véget a pernek.

Az aradi püspöki szék.

(Kombinációk az új választásra.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 27.

A nagyváradi lapok egészen úgy, mint az aradiak, sűrűn foglalkoznak most a legujabban történt események kapcsán az aradi gör. kel. román püspöki szék betöltésével. A váradi ujságok egész a mai napig *Mangra* Vazul mellett foglaltak állást s igyekeztek tolni sok jó szóval az ő püspöki helynökük sárba rekedt szekerét. Annál feltűnőbb ma egyik váradi ujság, a *Szabadság* cikke, melyben a következő érdekes dolgokat fejtegeti:

Mangra Vazul, megválasztott aradi gör. kel. püspököt a temesvári kir. törvényszék vádtanácsa tudvalevőleg elutasította keresetével, a melyet a *Controla* című román lap ellen, egy cikkben hangoztatott vádak miatt indított.

A törvényszék ítélete és különösen annak indokolása nagy konsternációt keltett Aradon *Mangra* hiveinek körében. Legfelsőbb megerősítését mindedig biztosra vették, most már azonban legjobb barátai sem tartják lehetségesnek, hogy *Mangra* aradi püspök lehessen.

Aradi mérvadó körökben annyira ki-

zártnak tartják ezt, hogy már az új választásról beszélnek, sőt a kombinációk is megindultak.

E szerint az új választásnak már december hó folyamán meg kell történni. Ha új választásra kerül a sor, *Mangra* nem lehet jelölt. Jelöltnek emlegetik *Papp* János mostani helynököt és *Csorogár* Romulus szemináriumi igazgatót, a ki azonban aligha érheti el ezt a méltóságot, mert párbajviselt ember és mint ilyen, a kánoni szabályok szerint nem választható meg.

Legtöbb kilátása *Hamsea* Ágostonnak van, a kinek pártja igen erős. *Mangra*-val szemben csak négy szavazattal bukott meg és hívei azt remélik, hogy *Mangra* pártjából is rászavaznak azok, a kiket csak személyes ismeretség kötött *Mangra*hoz.

A temesvári ítélet alighanem más módon is éreztetni fogja hatását. *Mangra* Vazul élethossziglan megválasztott elnöke a nagyváradi konzisztóriumnak és ha a konzekvenciákat levonja, ezt az állását sem tarthatja meg. Aradon az a hír van elterjedve, hogy lemond és zárdába fog visszavonulni.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Jövahagyott alapszabályok. A belügyminiszter értesítette Arad megyét, hogy az arad megyei községi és körjegyzők nyugdíjintézetének módosított alapszabályait jövahagyta.

Az esküdtek „tévedése.”

(Egy verdikt bonyodalma.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 27.

Az aradi törvényszék esküdtszékének tegnap hozott verdiktjéből érdekes és különös komplikációk állottak elő. Főmentettek az esküdtek egy testvérgyilkossággal vádolt embert azon az alapon, hogy a vádolt jogos védelemből követte el a szörnyű bűntettet. Az ítélet — bár a következményeit senki előre nem láthatta — föltűnést keltett ország-szerte s különösen jogász-körökben tárgyalták meglehetősen élénkséggel az esetet.

Ma egy kis vilárosságot kölcsönzött a bonyodalmassá vált fölmentési ügyben a tegnap ítékezett esküdtek egy részének mozgalma, amely az ítélet megváltoztatása érdekében indult meg. Ennek előzményei és részletei a következők:

Az esküdtszék nyolcánál több szóval fölmentette a testvérgyilkossággal vádolt *Buska* Györgyét, és pedig mint említettük jogos önvédelem címén. Ma az ítélező esküdtek közül nyolcan kérvényt adtak át a föltárgyalás elnökének, melyben a tegnapi felmentő verdiktnek hatályon kívül helyezését kérik azon az alapon, hogy a fölmentésre vonatkozó igen t tévedésből mondták ki.

Ez az eset nem az aradi törvényszéknél esik meg először. Az aradi esküdtek kérelmén azonban az aradi törvényszék már nem segíthet, legfeljebb a *kuria*. Ide ugyan egyébként is felkerülne a bűnügy, mert az ügyész a felmentés ellen semmisségi panaszt jelentett be.

Hogy a verdikt büntetőjogi helyes nem lehet, az kitűnik abból, hogy *Buska* Györgye a testvérét akkor ütötte agyon, mikor az aludt, az önvédelemnek tehát semmiféle esete itt fenn nem foroghat egyszerűen azért, mert az álmában agyonvert ember senkit meg nem támadhatott.

Az esküdtekhez három kérdést intézett a

biróság. Az első kérdés a gyilkosság fennforgására vonatkozott, a második erős felindulásban elkövetett szándékos emberölésre, a harmadik, a kiegészítő kérdés pedig az öntudat beszámításáról szólt. Ezekhez negyedik kérdésnek az egyik esküdt kérelmére felvette a bíróság a jogos önvédelem fennforgásának eshetőségére vonatkozó „végzetes” kérdést.

Az esküdtek az utóbbi kérdésre feleltek igen-nel s így a vádlottat föl kellett menteni. Ezért indult meg ma a tegnapi tárgyalás esküdteit között a mozgalom az ítélet hatályon kívül helyezése érd kében.

A bonyodalmak megoldását s az esküdtek kérelmének elintézését általános érdeklődés kíséri.

A muzeum jubileuma.

(A mai nap ünnepe.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 27.

A magyar Nemzeti Múzeum jubileumának mai napja a tudományos szemléződésnek volt azentelve. Ma nyílt meg a muzeum központi épületében a *Széchenyi* országos könyvtár új kiállítása, a régiségtárban pedig az új történelmi tár és a *Delhaes*-féle gyűjtemény. A Múzeumnak csillag-utcai helyiségében ma mutatják be a *Biró* Lajos új guineiai és a *Festetics* Andor gróf oceániai gazdag gyűjteményét.

Délben az ünneplő társaság *Akvinkumba* rándult. A Nemzeti Múzeum *Széchenyi* könyvtárának kiállításában, mely a magyar szellem és politikai élet irodalmi emlékeit, a legbecsesebb oklevelekben, és nyomtatványokban, képekben és különféle ereklyékben tárja eléink, délelőtt tíz órakor gyűltek össze a külföldi vendégek és a hazai küldöttségek. *Szalay* Imre igazgató rövid üdvözlő beszéde után megkezdődött a szemle, melynél *Fejérfataky* László dr. igazgató-őr, a kiállítás nagyérdemű rendezője szolgált szakszerű magyarázatokkal. A jelen voltak élenken megőljenezték a kiváló tudóst.

A társaság a könyvtárból a régiségtárba vonult, a hol a régi görög szobrok helyén, a folyosón van berendezve — az új hadtörténelmi tár és *Delhaes* István Bécsben elhunyt festőművész hazánkfiának rendkívüli értékű gyűjteménye. *Hampel* József udvari tanácsos, igazgató-őr mutatta be az általa rendezett új tárlatot, melyben ritka becsű régi fegyverek, történelmi nevezetességű zászlók és különféle hadtörténelmi ereklyék festői csoportosításban vannak elhelyezve. Különösen érdekesek az 1848—49-iki szabadságharcunkra vonatkozó ereklyék és hadizászlók. A negyvennyolc éves magyar honvédség fölszereléséről teljes képet nyújt az új tár, melyhez méltán csatlakozik *Delhaes* István gyűjteménye, melyben pompás régi fegyverek, ékszerek, ötvösművek, képek, székek, jelmezek, egyiptomi mumiák és a legkülönbözőbb muzeumi tárgyak láthatók.

A társaság alig tudott betelleni a gyönyörű és érdekes gyűjtemény szemlélésével. Dére járt, mire a társaság átment a muzeumnak a Csillag utcában levő néprajzi osztályába.

A Nemzeti Múzeum jubileuma alkalmából *Lónyai* Elemérné grófné, *Stefánia* királyi hercegnő, Szombathelyről, a hol átutazóban volt, a következő táviratot küldte:

„Méltóságos *Szalay* Imre igazgató urnak Budapest, Nemzeti Múzeum. Kedves anyám után mély gyászban lévén, sajnálom, hogy a mai szép ünnepélyen meg nem jelenhetek. De szívben és gondolatban közöttük vagyok. *Stefánia*.”

A mai napon még üdvözlő sürgönyöket küldtek: a bécsi udvari levéltár, *Winter* igazgató, a

stockholmi nemzeti muzeum, a müncheni embertani muzeum: *Ranke* igazgató, a berlini néprajzi muzeum: *Luschau* igazgató, a gráci egyetem: *Doeller* tanár, Debrecen város közönsége.

SPORT.

+ **Házi tornaverseny.** Az *Aradi Tornaegetesület* folyó évi december hó 1 én azaz hétfőn, a polgári iskola tornacsarnokában házi versenyt tart, mely a december 20 iki rendes dísz-tornáznak szokásos megelőző ünnepélye, főpróbája gyanánt tekinthető. A házi verseny csak maguk között a tornászok között tartatik és sorrendje a következő lesz: 1. Felvonulás, 2. Szabadgyakorlatok súlyzóval, 3. Szergyakorlatok, 4. Versenyek: a) súlydobás távolra, b) távolugrás, c) függeszkeedés kötéllel, d) díjak kiosztása. Minden versenyszám első és második győztese az egyesület részéről csinos emléktárgyakat kap. A házi verseny után a tornászok a színházi vendéglő külön éttermében társas vacsorára gyűlnek össze.

Mangráék veresége.

(*Csorogárt is elutasították. — A „Páratlan szeminárium.” — A leendő püspökjelölt. — A megerősítés kérdése. — Új választás.*)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 27.

Mangra Vazulnak, a megválasztott, de meg nem erősített aradi püspöknek egyáltalán nincs szerencséje a sajtópereivel. Csak a minap irtuk meg, hogy azzal a rágalmozási váddal, melyet *Maglas* Emánuel aradi román hírlapíró ellen indított, a temesvári törvényszék vádtaácsa elutasította. Eppen így járt most *Csorogár* Romulusz szeminárium igazgató is, akinek vádját Temesvárott szintén elutasították és az eljárást *Maglas* ellen beszüntették.

Ezt a hasonlókép érdekes tárgyalást a temesvári magyar lap így írja meg:

Tegnap délután három órakor foglalkozott a temesvári kir. törvényszék vádtaácsa *Csorogár* Romulusz sajtópörével, melyet szintén *Maglas* Emánuel aradi hírlapíró ellen indított. *Maglas* azt állította, *Csorogár*ról, *Mangra* kebelbarátjáról, hogy nem látogatja rendszeren a templomot, ámbar szerzetes. *Csorogár* vádiratával szemben *Maglas* kifogásokkal élt és a vádtaács október 17 én tartott ülésében elfogadta *Maglas* ama kifogását, hogy az inkriminált cikk magyar fordítása rossz és elferdített.

Az inkriminált cikkek fordításának a felülbíráását a temesvári hites tolmácsra bízták és ez bemutatván a helyes magyar fordítást, a vádtaács tegnapra tüzte a folytatási tárgyalását. Enök volt *Gerdánovits* Sándor táblabíró, szavazó bíró dr. *Menczer* és előadó bíró *Wlasics* Károly törvényszéki bíró. A vádlott *Maglas* Emánuel aradi hírlapíró személyesen jelent meg. Ugyvédje, *Kisfaludy* Kálmán *Csorogár* ügyvédje *Nikora* Kornél dr. volt.

A védők és vádlott beszédei után a vádtaács *Csorogár* panaszost elutasította vádjával és az eljárást *Magl* s ellen beszüntette. *Csorogárt*, akit az aradi *Mangristák* leendő püspökjelöltnek tekintik, kellemetlenül fogja érinteni *Maglas* felmentése.

Ugyancsak tegnap tárgyalták *Csorogárnak* még egy pörét, melyet szintén *Maglas* ellen indított a *Controlá* ban közzétett „Páratlan szeminárium” c. cikk sorozata miatt.

A vádtaács elhatározta, hogy a cikk magyar fordítása a temesvári törvényszék hites tolmácsa által felülbíráttassék. *Maglasnak* megengedték a bizonyítást és így a megnevezett tanúinak a kihágatása elrendeltetett.

Megemlítjük, hogy a *Temesvári Zeitung* ma vezércikkben foglalkozik *Mangra* ügyével s többek közt a következőket írja róla:

„A temesvári vádtaács tegnapi döntése, melylyel *Mangra* Vazul meg nem erősített aradi püspök vádját elutasították, a képzelhető legnagyobb szenzációt keltette az egész országban. A mi ennek a döntésnek még több élt, és óriási erőt kölcsönöz, az az ítéletnek az indokolása, a melyben hangsúlyozza a bíróság, hogy a *Mangra* ellen felhozott vádakat a vádtaács bebizonyítottaknak tekintette és ennek folytán a elkiró jóhiszeműsége két-éghé vonható nem volt. Tudjuk hogy *Mangra* megerősítése napról-napra húzódik, de a mult szerdán *Szell* Kálmánnak a képviselőházban tett nyilatkozata óta már nem titok többé, hogy a kormány eltökélt szándéka *Mangrát* legmagasabb helyen megerősítésre nem ajánlani.

A miniszterelnök szavai bepillantást engedtek a jövőbe, melyben *Mangra* megerősítése sohasem fog bekövetkezni; a temesvári vádtaács tegnapi döntése minden valószínűség szerint végleg megpecsételte az egykori államellenes igazgató sorsát. Mi ebben az önértékes állampolitika szempontjából teljes elégtételt látunk. Ezért a szóban forgó bírói döntésnek, habár ez kizárólag bírói mérlegelés alapján hozatott, általános és nagy fontosságot tulajdonítunk.”

Álljon itt végül a *Kel. Ért.* alábbi közlése, melyet aradi forrásból jelent: A temesvári királyi törvényszék vádtaácsának tegnapi határozata, melylyel *Mangra* Vazul egy román hírlapíró ellen rágalmozás és becsületsértés miatt indított keresetével elutasította, a *Mangra* párt itteni hívei körében nagy konsternációt keltett. Most már biztosra veszik, hogy a kormány *Mangrát* nem erősíti meg, sőt már foglalkoznak az új püspökválasztás esélyeivel.

Aradmegyei régész-mappa.

(Történelmi dombok fölmérése.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 27.

Az *Aradi mérnök- és építész egyesület* ma délután 5 órakor tartott választmányi ülésén érdekes és a tudományos kutatásnak lényeges támpontot nyújtó vállalkozásra határozta el magát.

Aradmegyében ugyanis meglehetősen érdekes földhányások vannak, melyekhez a történelem nem egy fontos eseménye fűződik.

Ezeket a földhányásokat, dombokat a régiségtudomány talán már legközelebbi jövőben kutatási körébe fogja vonni s e kutatásoknál szerfölött fontos a dombok földrajzi helyének részletes megállapítása, a dombok külső alakjának felmérése. Erre a felmérésre vállalkozott az aradi mérnök- és építészegylet, melynek mai választmányi ülésén határozatba ment, hogy az egyesület tagjai alkalmadtán fölmérik a történelmi nevezetességű dombokat Aradmegye területén s a felmérések alapján térképet állítanak össze, amely térkép régészettudományi szempontból nem éppen csekély jelentőségű.

Ezt a térképet, melynek megrajzolása a tudományos kutatások megkezdéséhez elemi feltétel, a mérnök-egyesület akár a történelmi társulat, akár egyesek rendelkezésére bocsátja, ha ezekben meg van a komoly szándék és akarat, hogy a dombokat tudományos régészeti célokból vizsgálat alá vegyék.

Aradmegye néhány dombja, az ahhoz kapcsolódó történelmi jelentőségű események fontossága miatt, szinte önként kínálkozik tudományos kutatások céljaira.

Elsősorban a glogováci *Óthalom* nevű dombor az, melyhez a magyar történelem egyik leggyászosabb jelenetét fűzi a népot. Tudományos eszközökkel még nincs bebizonyítva, de a köznyt magáévé tette azt a felfogást, hogy az *Óthalom* a temesvári azoknak a főuraknak, kiket Vak Béla idején az orodi országgyűlésen kardélre hánytak. Az eddigi ásatások kétségbevonhatlan módon beigazolták, hogy az *Óthalom* egy régi temető. Hogy valójában az a temető e, a melynek tartják, annak megállapítása a tudomány feladata. Ez a feladat pedig méltó arra, hogy fölkeltsse a magyar tudomány embereinek ambícióját.

Nem kisebb érdekességük a vadászati halmok, melyek *Vadász* és *Miske* aradmegyei községek között vonulnak végig. Egyes tudósok állítása szerint ezek a halmok egy egész nemzet temetőjét rejtik maguk alatt. Itt nyertek volna a longobardok a gepidák fölött olyan győzelmet, mely győzelem a gepidák elpusztulásával járt.

Ugyancsak érdemes feladat volna az *Uj-Szentanna* és *Otvenes* között elterülő római sáncokat is a tudományos kutatások keretébe bevonni.

Ugy látjuk, hogy az aradi mérnökegylet mai elhatározása az első lépés a tudomány munkájának megindulásához.

Az egylet választmánya különben elhatározta azt is, hogy szombaton este az Millennium vendéglő kistermében férfivacsorát rendez.

HIREK.

Böhm és a bécsi bankok.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 27.

Megszokott dolog, hogyha nagyobb-fajta sikkasztás, szabálytalanság, vagy visszaélés pattan ki valamely városban, akkor az egész vonalon megindul minden pénzzel dolgozó hivatalban és takarékpénztárban a szigorú skontrol. Atrevideálják a naplót, az összes értékeket s megkönynyebülten konstatálják: „hála istennek, nálunk nem történik baj.”

Az a katasztrófa, a mely börtönbe juttatta *Böhm* Adolfot, az Aradi ipar- és népbank vezérigazgatóját, a börzén játszó emberek felé tereli most a figyelmet. Főleg a börzén játszó takarékpénztári tisztviselők felé.

Nem Aradról szólunk, mert itt az egy póruljárt *Böhmön* kívül nincsenek börzén manipuláló bankhivatalnokok, vannak azonban a fővárosban és még inkább Bécsben, a hol nyiltan és titokban folynak az eféle, más pénzével dolgozó embereknek meg nem engedhető szerencsekisérlesek.

Azaz hogy folytak — máig. Ma aztán radikális intézkedés történt, még pedig nem lehetetlen, hogy éppen az *Aradi ipar- és népbank* esetének hatása alatt.

Mint egy táviratunk jelenti, ma az összes bécsi bankok szigorú utasítást adtak alkalmazottaiknak, melyben a börzén való játszást hivatalvesztés terhe alatt megtiltják. Sőt a Bécsi Földhitelintézet egyik főtisztviselőjét a börzejáték miatt nyomban el is becsátották.

Helyes, nagyon helyes ez az intézkedés. Csakhogy nem kellett volna szomorú példákra várni. A nagy bécsi bankok vezetői már rég és önmaguktól rájöhettek volna arra, hogy a tisztviselők börzejátéka elöbb-utóbb a közpénzek megdézsmálására vezet.

Halálos ölelés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Székudvar arad megyei községben tegnap egy anya gyermekgyilkos lett, de ez a gyilkosság oly annyira a tragikum vonását viseli magán, hogy azt a közönséges gyilkosságok közé sorozni egy volna az igazságtalansággal.

A legraffináltabb drámairól se tudna oly mesét írni, amilyent a csendes életlen gondolt ki a szegény székudvari asszony: Szirbik Jánosné rettentő boldogtalanságára.

Szirbikné, aki beteges, de jómodu asszony, életének örömét, ülvét egyetlen hat éves leán gyermekében találta meg. Ez a kis lány is úgy simul az anyjához, min. egyetlen támaszához, akiről tudta, hogy oltalmazója, védője az élet minden viharában.

Szirbikné sokszor önteltlen szemlélte egészséges, piros-pozsgás gyermekét, akiben már látta a jövő szép hajadont, anyai szívének csodálatos büszkeségét.

Most azonban mély gyászba borult Szirbikné lelke. Ma reggel, mikor felébredt álmából, holtan látta maga mellett gyermekét. Nem tudta hogyan, csak azt látta, hogy meghalt.

Szirbikné, mint a rögtön megindult hatósági vizsgálat megállapította, *álmban megfojtotta gyermekét*. Világos bizonyítéka volt ennek az a nagy kétség, mely nyaka körül látszott. Talán nagyon magához szoríthatta az álmódó asszony a gyermeket s így ölte meg azt, akit legjobban szeretett.

A hatóság mint említettük, megindította a vizsgálatot. Holnap lesz a boncolása a tragikus módon kiszenvedett gyermeknek aki az anyai ölelésben találta halálát.

Kérjük azokat a t. vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetésük november hó végével lejár, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek. Lakóhelyváltoztatás esetében pedig úgy helybeli, mint vidéki előfizetőinket arra kérjük, hogy előbbi címüket velünk közölni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fönnakadást szenvedjen.

— A Lónyay-pár Magyarországon. Lónyay Elemér gróf és neje, mint nekünk táviratozzák, ma Szapáry Pál gróf birtokán, Sorki-Ujfalun tartózkodnak. Szapáry gróf gyalai és sorkiujfalusi birtokán a jövő hóban nagy vadászatok lesznek, melyeken részt vesz az orléansi herceg is.

— A főrendiház bemutatása. Gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke ma délelőtt meghívta a sajtó képviselőit a főrendiház helyiségének a megtekintésére. A főrendiház elnöke maga vezette az újságírókat az új parlament labirintusaiban, melynek minden egyes terme külön látványosság. Egészen véve a főrendiház teljesen hasonlatos a képviselőházhoz azzal a csekély kivétellel, hogy az ülésterem valamivel kisebb. A bizottsági termek beosztása, az osztályok elhelyezése, a folyosók mind olyanok, mint a képviselőházban. Itt-ott még dolgoztak és különösen a bejáró és a lépcsőház vár még az utolsó rendezésre. Ezzel azonban már napok múlva elkészülnek és a legközelebbi ülés már az új parlamentben lesz.

— Az aradi háziérezd áthelyezéséről sok szó esett a minap. Hogy ez az áthelyezés egyelőre *terve sincs véve*, azt eléggé megmagyarázza most egyik fővárosi lap alábbi közleménye: A közös hadügyminiszterium múlt évi decemberben tudvalevőleg kimondta, hogy a helyőrségek áthelyezése ezentúl nem az őszi nagygyakorlatok után, hanem áprilisban fog megtörténni. Ezen intézkedés ellen többfelől felhoz-

ták, hogy a tavaszi áthelyezések zavarják az ujonckiképzést és a tiszteknek nehézi a gyermekeik iskoláztatását. Már azt is híresztelték, hogy a hadügyi kormány ez okok miatt ismét vissza akar térni a régi rendszerhez. Ezekkel a hírekkel szemben a P. L. azt jelenti, hogy az említett intézkedés teljesen bevált, ép úgy, mint Németországban; a csapatok hadkészültsége fokozódott általa, a mozgósítási előmunkálatok pedig könnyebbedtek. Ma már általánosan helyeslik az új rendszert; a hadügyi kormányzat pedig annyira előnyösnek találta, hogy ezentúl a helyőrségeket csak minden második év tavaszán fogja áthelyezni; 1903-ban a helyőrségek elhelyezésében nem fog változás történni.

— Ottó főherceg vadászata. Szombahelyről táviratozzák, hogy Ottó főherceg ma odaérkezett Erdődy Sándor gróf vendége. A főherceg a gróf birtokán vadászszenvedélyének hódol.

— Ki lesz XIII. Leó utódja? A „Berliner Tageblatt“ római levezetője meginterjúvotta a Vatikánban egy biborost, aki a jövő papájáról tett érdekes nyilatkozatokat. Gotti és Vanutelli Szerafino biborosok napja már egészen lejárt, pedig őket emlegették XIII. Leó utódjává. A jövő pápájának energikus embernek kell lenni és valószínűleg valamelyik provinciális biborosnak jut a tiára. Három ilyen biborosnak van a legtöbb remény. Capocelatro, aki Oaszország számára ideális pápa volna, a másik Ferrari, milánói érsek, aki kiváló diplomáciai ügyességgel rendezte a legújabb római zarándolást. A harmadik jelölt Agliardi, a volt bécsi nuncius, akinek báró Bánffy Dezővel volt konfliktusa. A meginterjúvott biboros e három jelölt közt keresi a jövő papáját.

— A képviselőház zárt ülése. Budapestről táviratozzák, hogy a képviselőház holnap zárt ülést tart, melynek napirendjén egyedül a képviselőházi épület azon hibái és fogyatkozásai szerepelnek, melyek miatt a Ház kényelmesen és nyugodtan tárgyalni nem tud. Thaly Kálmán egész sorát a hibáknak fogja felsorolni, míg Apponyi Albert gróf házelnök és Csávossy Béla háznagy szóbeli jelentést tesznek azokról az intézkedésekről, melyeket a bajok kiküszöbölése érdekében eddig is tettek. A holnapi ülés előreláthatólag hosszú lefolyású lesz.

— Mangra fenntartja a vádat. Nagyváradról táviratozzák lapunknak: Egyik itteni újság munkatársa meginterjúvotta Mangra Vazul püspöki helynököt a temesvári kir. törvényszék vádtanácsának határozatára vonatkozólag. Mangra úgy nyilatkozott, hogy ő Maglas Emánuel vádjá ellenében nem sértett papi, de *egyéni becsületének* védelmét keresi s éppen azért a temesvári törvényszéknél fenntartja a vádat a *Controla* rágalmozó cikkeiért.

— Európa legöregebb tábornoka. Bérsből táviratozzák, hogy ott ma elhunyt Schwarz nyugalmazott altábornagy. Az elhunyt 98 — évet élt s Európa legöregebb tábornoka volt.

— Országos értekezletek. A hazai kereskedelmi és iparkamarák a képviselőház igazságügyi bizottságában tárgyalás alatt álló *polgári perrendtartási javaslatnak* a kereskedelmet érdekítő intézkedései tárgyában pénteken, f. hó 26-án Budapesten Lánzy Leó kamarai elnök elnöklété alatt értekezletet tartanak, hogy állást foglaljanak a kereskedelmi bíróságok s a kereskedelmi ülnöki intézmény fenntartása, valamint a kereskedelmi követelések perelhelyeségi helye kérdésében. Szombaton, f. hó 29-én pedig Pestmegye székházában lesz országos értekezlet a Baja-báttaszéki *dunai áthidalás* érdekében. Az aradi kereskedelmi és iparkamarát mind a két értekezleten *Eles Armin* elnök és *Marschall Lajos dr.* titkár képviselik, a kik e célból Budapestre utaztak.

— Új lőutasítás. Az idei katonai szolgálattal év során új gyakorlati szabályzat lépett életbe, úgy a közös hadsereg, mint a honvédségnél. Az új gyakorlati szabályzathoz képest módosult a lőutasítás is, a melynek kipróbálását, az általános érvénybe lépés előtt most rendeltek el. Ez azonban tulajdonképpen nagy jelentőségű reformot nem tartalmaz. Mindössze abban különbözik a tervezet az eddig érvényben volt lőutasítástól, hogy a lőlapokat s a céllovésnéli használt egyéb segédeszközöket szabatosabban körülírja, és a puska hatását, a golyó röpkölési magasságát, a szórást és a tancéláblákat az eddigiéknél precízebb ábrákkal illusztrálja, magyarázza.

— A munkásképző intézmény jövő vasárnap, folyó hó 30-ikán nyilvános szakelőadása kivételesen a városháza dísztermében tartatik délután 4 órakor. Ez alkalommal Kara Győző főgymnáziumi tanár kezdi meg történelmi előadásainak sorozatát, melynek tárgyát az idén a Hunyadiak korának ismertetése képezi.

— Hivatalvesztésre ítelt jegyző. Dorner Béla volt horgosi községi jegyzőt a szegedi kir. törvényszék sikkasztás miatt még a nyáron elítélte. Mint nekünk táviratozzák, *Cikatricis* Lajos dr., Csongrád megye alispánja, a rozsura téved. jegyző ügyében ma hirdette ki a fegyelmi határozatot, a mely hivatalvesztésre szol.

— Pacatianu szabadlábán. Kolozsvárról táviratozzák, hogy az ügyészség Pacatianut, a „Carte de Aur“ letartóztatott szerzőjét, miután a megkívánt ötezer korona biztosítékot letette, azonnal *szabadlábra helyezte*.

— Halalozás. Amberger Jenőné szül. Ehrengruber Borbála urasszony éte 66-ik évében elhunyt. A boldogultban Amberger Jenő a feleségét, Apor Gyula, az Arad csanádi gazdasági takarékpénztár cégjegyző titkára édes anyját vesztette el. Temetése holnap, pénteken délután fél 8 órakor lesz a Deák Ferenc-utca 14. számú házból.

— A tél. A földművelésügyi miniszterium vizrajzi osztályához ma érkezett jelentések szerint tegnap óta a jég- és vízviszonyokban változás nem állt be. A mai nappal az ország összes folyói, a Száva kivételével zajlanak. A Dunán rövid időközökre a jég több helyütt megállt, meg is toródott Mohácsnál, de azután újabb zajlásnak indult. A több helyütt előfordult torlódások következtében a Duna Budapestig helylyel közzel áradt, s így Budapestnél tegnap óta 4 centiméterrel emelkedve, mai magassága 42 centiméter. A folyók általában igen alacsony magasság mellett folyton apadok.

— Ügyész, mint védő. Az ügyész a bűnpörökben az a hivatalos személy, akinek kötelessége feltenni a világ legsötétebb szemüvegét és rajta keresztül nézni a szerencsétlen vádlottat. Neki nem szabad elérzékenyülni, ellágyulni még akkor sem, ha a meggyőződése ellenére kell rosszat mondania. Ez a véleménye legalább annak az olasz bírónak, akiről most az olasz újságok írnak. Capuában történt, hogy az esküdtek előtt az ügyész megkezdte beszédét. Alighogy belekezdett, félbeszakította a bírót a következő szavakkal:

— Ügyész ur! Ön úgy látszik nem tudja, hogy önnek nem védeni kell a vádlottat, hanem vádolnia.

Az ügyész erre így felelt:

— Elnök ur! En csak azt teszem, ami a kötelességem. Es folytatta a — védelmet. Az elnök végre *megvonta* a szót tőle és elnapolta a tárgyalást.

— A Dréyfus-ügy. Párisból írják, hogy ott a napokban fog megjelenni Reinach József „L'affaire Dréyfus“ című könyvének második kötete. Ebben a szerző *Eszterházy* szerepével és *Schwartzkoppen* német katonai attasé dolgaival foglalkozik. Az adatok nagy részét Reinach magától Schwartzkoppen-től kapta.

— Öngyilkos tanító. Vésztő községében öngyilkosságot követett el egy év. ref. tanító. *Juhász* János állásától elmozdított kántor tanító forgópisztolyal halántékán lőtte magát és rögtön meghalt. Szomorú tettének okát biz-

tosan nem tudja senki, csak azt gyanítják, hogy azért vált meg az élettől, mert állását december elején el kellett volna hagynia.

— **Agyonlőtt községi bíró.** Gyuló Tógyer varsándi községi bíró, mint táviratozzák, ma délután a község házában az asztalnál ült és egy jegyzőkönyvet írt alá, mikor az utcáról lövés dördült el. A lövés a bírónak volt szánva, a golyó a bíró fejébe hatolt és rögtön megölte. A merénylőt keresik, aki valószínűleg bosszúból követte el tettét.

— **Három milliós sikkasztás.** Párisból táviratozzák: A *L'Esperant* biztosító társaság irodájában egy feljelentés következtében hazmotosztást tartottak. A társaság három igazgatója megszökött és állítólag három millió frankot vitt magával.

— **Egy gyógyszerész tévedése.** Csaknem embérlátt okozó, végzetes tévedés történt a minap *Hoffenreich* Károly bajai gyógyszerésztárában. Dr. *Ladányi* Mór bajai orvos egy németországi specialitást: „Angina pastillát” rendelt egy torokbajos betegének, mely speciális szer csak egyetlen patikában tartanak és ismernek Baján. A receptet a cselédek a *Gyarmati*-féle gyógyszerésztárhoz küldötték, ez azonban nem oda, hanem a *Hoffenreich* patikájába ment, hol az orvosot *Wolf* Péter okl. gyógyszerész készítette el. A gyógyszerészesség előtt az Angina pastilla teljesen ismeretlen szer lévén, helyette az általánosan ismert Angerer-pastillát, egy fertőtlenítésre szánt, ölt mérget szolgáltatott ki. A beteg természetesen rosszul lett mindjárt az első pasztilla bevétele után, a mérge összeégette száját, torkát és csak a gyorsan előhívott orvosi segélynek köszönhető, hogy nagyobb katasztrófát nem okozott a gyógyszerész tévedése. Az eset bírói vizsgálat tárgyát fogja képezni. A gyógyszerész kétségtelen tévedését némiképp az a körülmény enyhíti, hogy a kérdéses szer szabályszerűen csomagolva és — mint mérget tartalmazó — halálfő címkével látta el.

— **Meghalt, a mikor igazolták, hogy él.** Az öreg *Walaszkiewicz* Frigyes nyugalmazott vasuti altiszt volt Szegeden. Az Alföldi utca 21. számú házában lakott, a honnét már szárnyra keltek a gyermekei, köztük egy, aki plébános a temesmegyei Nyerő községben. Kicsiny, havi 58 korona nyugdíjából élt az öreg, eltopogván, elszálván az időt. Ma pedig fölment a városházára, hogy aláírassa az életigazolványt, biznyságául, hogy él, igazolásul, hogy elsején fölvehesse kicsi nyugdíjpenzecskejét. Föltopogott hát az öreg a városháza lépcsőin, *Pottyondy* Miklós alsóvárosi rendőrbiztos hivatalszobájához. Annak kellett igazolnia, hogy él az öreg.

A rendőrbiztos alá is írta a bizonyítványt.

— Most már fölvehetem a pénzecskémet, — mondotta az öreg.

— Föl egy pár esztendeig.

— No majd csak megsegít az Isten. Köszönöm is szépen.

Ezzet elment az öreg *Walaszkiewicz* Frigyes. Még csak az utolsó aláírás hiányzott a bizonyítványról. A polgármesteré. Fölment a lépcsőknél a vén nyugdíjas. Odaért a polgármesteri hivatalhoz. Alázatosan köszönt a szolgának.

— Nyugdíjigazolvány? — kérdekte tőle.

— Az. Igazolni kell, hogy élek.

Nevetett egyet, aztán a szívéhez kapott. Elvonnaglott az arca, elszorult a tekintete. Es ott a sárga, piros kövezeten utolsót sóhajtott és kilehelte a lelkét a vén nyugdíjas. Meghalt, a mikor igazolták, hogy él.

— **Rablógyilkos könyvelő.** A tegnapielőtt *Schwafeger* és társa üzletében elkövetett rablógyilkossági kísérlet után ma megint hasonló eset történt Berlinben. Egy *Clausen* Rikárd nevű schönebergi könyvelő egy kereskedő nejt a Hagelsberger-strassen megtámadta, földhöz vágta egy ütővel és aztán kirabolta. Az asszonyt eszméletlen állapotban szállították a kórházba. A rablógyilkost letartóztatták. Valomásakor elmondotta, hogy két napja egy falatot nem evett és otthon családjá is éheznek.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— 324 es számú telefon utjam kényelmesebben lehet rendelni cipőt. *Porter* Vilmos Nagy Aruházából a Szabadság-terem. Bármilyen nagy választékot háza küld a cég, reggel 7 órától este kilenc óráig! Figyelmébe ajánljuk a tisztelt olvasóknak a kitűnő box-calf, zsevró, keztyűbőr, kid, sagren, zerge és borjubőr cipőket, melyek úgy bélés nélkül, mint finom téli béléssel kaphatók. A híres amerikai *Storn-Slipper* (elpusztíthatatlan sár- és hócipők) szintén kaphatók eredeti gyári áron, férfiak, hölgyek és gyermekek részére. Vasuti Halma és Palmerston csizmák nagy választékban. Tíz koronás vásárlásnál a *Porter*-aruház minden vevője életnagyságu fényképet kap teljesen ingyen, csupán a diszes papírkaretért térítendő meg 3 korona.

— **T. Üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papírkereskedő arat (Szabadság-terem 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Magyarád réme.

(A kétszer eladott bor.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Magyarádon és Pankotán hirhadt alak *Popa* Györgye Lopott, csalt és más tolvajok orgazdája volt. Raffinált volt a végtelenségig s dacára sok gonoszságának, mindaddig mitsem tudtak rábizonyítani.

Az aradi csendőrség azonban jól tudta, hogy *Popa* Györgye a legveszedelmesebb gonosztevők egyike, akit úgy hívtak: „Magyarád réme”. Ezek miatt a csendőrarancsnokság *Popát* rendőri felügyelet alá helyezte.

Most azonban kiderült, hogy a veszedelmes ember egy újabb stikli elkövetése után megszökött s minden valószínűség szerint Romániába menekült.

Hogy mért hagyta itt eredményes működésének eddigi terepnumát, annak ez a története:

Rissányi Gyula rimaszombati borkereskedő a múlt hóban, októberben, Aradmegyében járt, hogy új borokat vásároljon össze. Amint végigjárta a bortermelőket, Magyarádon betévedt *Popa* Györgye házába is. *Popának* volt néhány hektoliter bora. Hogy az ő termelése volt-e, hogy milyen uton-módon jutott a bor birtokába, arról nem tud senki.

Rissányi és *Popa* megalkudtak. Klóbbi megvette a magyarádi tolvaj 14 hektoliter borát 301 koronáért s a vételért ki is fizette. Ugy egyeztek aztán meg, hogy *Rissányi* a vásárolt bort *Popánál* hagyja a kiforrásig, azután majd eljön érte.

Ezek után *Rissányi* hazament. *Popa* azonban egy szép napon, mikor már beszédte a pénzt *Rissányitól*, kocsiára tette az eladott bort és behozta Aradra. Itt aztán másodszer eladta a bort egy kereskedőnek, akitől szintén felvette a bor árát.

Mikor ilyformán megcsinálta azt, amit sokan lehetetlennek tartanak, t. i. egy rokárról két bört huzott le, akkor tartózkodási helyét teljesen indokolatlanul áttette Romániába.

Rissányi Gyula a múlt héten jött Magyarádra, hogy a bort, melyről azt tartotta, hogy már azóta teljesen kiforrt, elvigye. Nagy volt azonban a csodálkozása, mikor a bor helyett annak csak hűlt helyét találta. Kereste volna már *Popát* is, de nem tudta megtalálni. A csendőrséghez fordult s ennek nyomozása alapján tünt ki, hogy a jó madár kiszökött Romániába.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Esküdtszéki tárgyalás.** Az esküdtszék mai tárgyalása elé ma kisebb érdekességű ügy került. *Popa* György apateleki birtokos, néhai

Azél Péter eselédje volt a vádlott, ki a tilosban legeltető *Pantye* Juonra lött, s ezt egy seréttel megsebezte. Az esküdtbíróóság tagjai: *Fábián* Lajos dr. elnök, *Köller* János és *Földes* János szavazóbírák. Védő: *Rozvány* István dr., ügyész: *Szokolczay* Lajos. Az esküdtszék tagjai: *Lang* Győző, *Bayer* Sándor, *Teffner* I., *Wagner* József, *Radó* dr., *Kalászi* Károly, *Spielmann* Adolf, *Reisinger* Sándor, *Márton* Ferenc, *Pöhm* János, *Dávid* József és *Kánya* Géza. Pótesküdték: *Szücs* Mihály és *Herbay* Gyula. A bizonyítási eljárás délelben 1 órakor ért véget. A vád s védbeszéd elhangzásával az elnöki kioktatás után az esküdték határozathozatalra visszavonultak. Az esküdtszék verdiktjét dr. *Radó* Károly elnök hirdette ki, mely szerint vádlott bűnösnek mondatik ki a szándékos emberölés büntetének kísérletében. A kir. törvényszék ezen verdikt folytán vádlottat 8 havi börtönre ítélte. Az ítélet jogerős.

§ **Agyonlotta a haragosát.** *Gyurkin* Miklós szigetcepi lakos egy lova tilosba tévedt s azt hitte, hogy haragosa, *Bogdán* János kergette merő bosszúból a tilosba. Meg is fenyegette ezért *Bogdánt*, aki erre a hirre puskát vett magához. *Gyurkin* megtudva ezt, vasvillát fogott és nekiment *Bogdán*nak. Utóbbi aztán elsütötte fegyverét, mire *Gyurkin* halva rogyott össze. A pestvidéki törvényszék szándékos emberölés miatt helyezte vád alá. A mai tárgyaláson az esküdték bűnösnek találták ugyan a vádlottat, de a kimondották, hogy önvédelemből cselekedett. Erre a bíróság felmentette és rögtön szabadlábra helyezte.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Krónikás. Arad. Lapunk terjedelme nem enged meg, hogy ily hosszú cikket leközljünk. Minden mástól eltekintve, ez a legtöbb akadály. Tessek rendelkezni a kézirat visszavétele felől.

H. S. Arad. Az én kérdésére nem tudunk választ adni. Egyebként is a terv annyira kalandos, hogy jól teszi, ha előzőleg körülményesen informáltatja magát olyas valakitől, aki külföldön való elhelyezésekkel foglalkozik. A kivándorlási engedélyt megkaphatja a belügyminisztériumban.

Egy előfizető. Arad. Semmiesetre sem. Brettségi bizonyítvány nélkül szó sincs arról, hogy állam-számviteltani vizsgát tehessen.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Fizetésekeptelenségek.** A bécsi Creditoren Verein a következő fizetésekeptelenségekről tesz jelentést: *Hoffmann* József, *Rumburg*. — *Werner* Gyula, *Bodenbach*. — *Farkas* Kornél, *Szatmár*. — *Szegő* Mór, *Budapest*. — *Jeremiás* Andor, *Csenger*. — *Lamm* Gyula, *Salzburg*. — *Kulisek* Vencel, *Pisek*. — *Envald* Berfold, *Suditz*.

S z e s z ü z l e t.

— November 27. —

Mai jegyzésünk: Késsárú nagyban nyers szesz 116 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Szárlott moslék 12'80—13— korona mmassánként.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, november 27.

Magyar aranyárjádék 4%	120.55
Magyar koronajárjádék 4%	97.75
Magyar arany 4%	—
Magyar ezüst 4%	—
Magyar keleti vasút	—
Magyar földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar Italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereménysorsjegy kölcsön	199.50
Tiszasszabályozási és szegedi kölcsön	156.50
Osztrák papírjádék	100.75
Osztrák járadék ezüst	100.50
Osztrák járadék arany	120.50
Koronajárjádék	100.—
1890-iki államsorsjegyek	150.50
Osztrák-magyar bankrészevény	1550.—
Magyar hitelbankrészevény	700.50
Osztrák hitelbankrészevény	665.—
Osztrák-magyar Államvasút	687.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.06
Német birodalmi márka	118.93
Londonj	239.22

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 27

Döntés. Buzakinálát mérsékelte, a vételkedv korlátolt. Nyugodt irányzat mellett 18.000 métermázsa került forgalomba, alig tartott áron. Egyéb gabonanevek nyugodtak. Időjárás derült.

Esti tőzsde. Berlin 1, páris 5-el magasabb.

Zárás 12 órakor:

Buza 1903. áprillisa	7.67— 7.68
Rozs 1903. áprillisa	6.66— 6.67
Zab 1903. áprillisa	6.37— 6.38
Tengeri 1903. májusra	5.78— 5.79
Repce augusztusra	11.95—12.05

Zárás 5 órakor:

Buza 1903. áprillisa	7.69— 7.70
Rozs 1903. áprillisa	6.68— 6.69
Zab 1903. áprillisa	6.37— 6.38
Tengeri 1903. májusra	5.78— 5.80
Repce augusztusra	—

Zárás 5 órakor:

Csaszák hitelrészvény	667.26
Magyar hitelrészvény	702 —
Leszámitolóbank részvény	438.50
Rima-Murányi vasút részvény	469 —
Csaszák-magyar államvasuti részvény	689 —
Közuti vasút	614 —
Városi villamos vasút részvény	327.50

NAPIREND.

November 28. Péntek. Róm. kath. naptár: Rufusz. — Protestáns naptár: Szosztén. — Görög-keleti naptár (november 15.): Guriasz. — A nap két 7 óra 9 perckor. nyugszik 3 óra 55 perckor. — A hold két 5 óra 14 perckor, nyugszik 3 óra 13 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{4}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{4}$ —2 $\frac{1}{4}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekllye-muzeum helyisége mellett, állésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradról küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hideg, elvélve csapadék.

November 29. Városi rendkívüli közgyűlés délután 4 órakor. — A szinügyi-bizottság ülése délután 5 órakor. — Katalinbál Borosjenőn (Központi Szálló.)

Foulard-selyem 60 krtól frt 3.85-ig méterenként blousok és ruháknak, valamint „Henneberg-selyem“ fekete, fehér és színesen 60 krtól frt 14.65 krig méterenként. Mindenkinek díj- és vámmentesen házhoz küldetik. Minta postafordultával. Schweicna dupla a postabér. 1991

HENNEBERG G. selyemgyáros (külf. cs. és kir. udv. szállító) **Zürich.**

Nemzeti színház.

Bérlet 59. sz. Páratlan.

Pénteken, 1902. évi november hó 28 án:

A halálos csönd.

Társadalmi dráma 3 felvonásban. Irta: Don José Echegaray.

SZEMÉLYEK:

Augustias	Gazdi A.	Tábornok	Békés Gyula.
Mercedes	Csigaházi E.	Raimundo	Ternyei L.
Pura	Daróczy Ilka.	Gennaro	Mariházi M.
Inez	Szabó Irma.	Orelana	Csiky László.
Julia	Garai Ilonka.	Rodrigo	Gózon Béla

Közdete este 7 órakor.

Nyilatkozat.

Azon ösmeretlen oldalról fölmerült híresztelésekkel szemben, mintha mi a cégünk különlegességét képező Hungaria Rum-unk árát jelentékenyen emeltük volna, — ki kell jelentenünk, hogy ez a valóságának meg nem felel, és hogy Hungaria Rum-unkat a jövőben is mint eddig

1 literes üveget 2 koronáért

1/2 literes üveget 1 koronáért

árúsítjuk.

Teljes tisztelettel:

Vojtek és Weisz.

REGÉNY-CSARNOK.

A róma-párisi expressvonal.

— Angol regény. —

Fordította: **Ritt Gyula.** [21]

(Folytatás.)

TIZENKETEDIK FEJEZET.

Legutóljára a két türelmes franciára került a sor. Ezek egy szóval sem keltek ki a letartóztatás ellen, ugys tudták, hogy az hiábavaló lenne csak magoknak ártának vele.

Az öregebb volt az első, a kit behívtak, Lafolay Anatou, egy becsületes arcu, kövér, kényelmes és bőbeszédű igazi párisi nyárspolgár volt.

Amit mondott, az a vizsgálat már ismeretett adataival teljesen megegyezett. A következő kérdéseket most már főként csak annak megvilágítására céljából intézték hozzá, hogy a komorna mikor volt tényleg a kocsiiban és kivel beszégetett.

— Láttam! — felelt az öreg a hozzá intézett kérdésre.

— Beszélt vele?

— Ah, dehog, ahhoz nem volt alkalmam. Külömben is volt egy udvarlója, akivel a folyosó végén suttogott.

— És ki volt az?

— Azt hiszem, hogy az olasz. Az arcát ugyan nem láttam, mert háttal állt felém, de a ruhájáról megismertem.

— Tehát kedveskedett a hölgynek?

— De még mennyire. Ugyanannyira, hogy nem csodálkoztam volna azon sem, ha piros ajkát meg is csókolja.

— Aha! Tehát bizalmas lábon állottak egymással. Lám, lám! Más nem közeledett a hölgyhöz ily udvarlási szándékkal? Mi? Ön ért engemet?

— A kalauzzal is láttam, de csak Larocheban. Állandó tarsalgója azonban csak az olasz volt.

— Más is észrevette ezt a szerelmeskedést? Mit gondol?

— Valószínűleg, mert éppen nem titkolódtak; sőt feltűnően csinálták és mindenki észrevehette.

— Az urnője is?

— Azt nem mondhatom. Őt az ut alatt alig láttam.

Még egynehány saját személyét illető kérdést intéztek hozzá s aztán kibocsajtották.

A fiatalabb francia, Devaux Gyula, egy kellemes megjelenésű, előkelő külsejű fiatal ember, kissé izgatottan, élénk kíváncsi szemekkel lépett a terembe. Lafolay vallomását egész terjedelmében megerősítette, de ő még valami újat is tudott mondani a grófnőről.

Midőn azt kérdezték tőle, hogy látta-e a grófnőt, vagy beszélt e vele, a fejét rázta.

— Nem, egészen magának élt, — mondá.

Nem is láttam, kivéve Modanében. Mindig félkékjében tartózkodott.

— Ahol a barátait fogadta?

— Kétségtelenül. A két angol meglátogatta őt, az olasz nem.

— Az olasz? Azt higyük ebből, hogy az olasz ismerőse volt?

— Annak kellett lenni. Róma—Páris között ugyan senkisé sem sejtette, hogy ismerősök. Csak később, ma reggel vettem észre, hogy titkos összeköttetésben állauak egymással.

— Mi indítja Önt erre az állításra? — kérdezte a főnök felindulással. — Kérnem kell önt, hogy tartózkodas nélkül beszéljen.

— Nos, akkor el fogom mondani önöknek. Azt tudják, hogy a vonat megérkezése után a hálókocsi utasait a szomszéd terembe vezették. Természetes, hogy a hölgynek elsőseget engedünk a belépésre s amikor én beléptem, ő már helyet foglalt, úgy, hogy a világosság az arcát érte.

— Leengedte a fátyolát?

— Későbbben nem, de később engedte le a mi valóságos okkal történt. A grófnő nagyon szép és en részvétellel néztem reá. Sajnáltam, hogy ilyen keletmentlen helyzetbe került. Egy pillanatban meglepődve vettem észre, hogy arcvonásai elváltoznak.

(Folytatása következik.)

NYILTTÉR.*

Límbeck János

első magy. kir. szab. ércokoporsó-gyára és temetésrendező intézetéből.

Alólirottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják, a forrón szeretett és feleltetetlen jó nő, illetőleg édes anya, testvér, sógornő és rokon

AMBERGER JENŐNÉ

Szüll. Ehrenguber Borbálának, f. é. november hó 26-án, d. u. 5 órakor, életének 66 ik és boldog házasságuk 29 ik évében, rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult drága halott földi maradványai november 28 an d. u. fél 3 órakor fognak Deák Ferenc-utca 14-ik számú házban róm. kath. szertartás szerint be-szenteltetni és a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra tenni.

Az engesztelő gyászmise áldozat november 29-én, d. e. 10 órakor fog a főt. Minorita atyák templomában (Kölcsey-utca) az egek Urának bemutatni.

Arad, 1902. november 26.

Aldás emlékére!

Amberger Jenő, férje,	Árkai Sándorné szül. Elbert Teréz,
Apor Gyula, fia,	Árkai Kálmáné szül. Schwachofer Karolin, sógornő.
Árkai Sándor,	Domonkos Lajos,
Árkai Kálmán,	Bartos Gusztáv,
Domonkos Lajosné szül. Ehrenguber Mária,	sógorai.
Ehrenguber Julosa,	testvérei.

Figyelmeztetés.

A Berlitz-iskola igazgatósága értesíti az érdeklődőket, hogy a beiratkozás, a csoportosítás, az órák megállapítása s egyéb tudnivalók megbeszélése vegett Charlier Ernest ur, helyettes igazgató, mindennap délelőtt 10 óratól fél 1 óráig a Központi kávéházban a közönség rendelkezésére áll.

Aradmegyei tanító urak

figyelmébe és pártfogásába ajánlja

Ingusz. és fia

aradi könyvkiadó cég országosan bevezetett és elősmert jó népiszkolai tankönyveit:

- Csik János Abc. bolti ára 50 fill.
- Csik János II. olvasó ára 60 fill.
- Csik János III. olvasó Aradmegye képes földrajzával ára 80 fill.
- Csik János IV. olvasó (sajtó alatt)
- Csik János fali olvasó táblák.
- Záray Odön földrajz XIII. kiadás ára 60 fill.
- Csik János Aradm. földrajza ára 50 fill.
- Aradmegye térképvázlata (térképrajzoltatáshoz) ára 6 fill.

(60 fillér beküldése ellenében mutatványt fentiek bármelyikéből bérmentve küldünk.)

Kun Fülöp — Csatt

Gazd. ismétlő iskolai olvasó ára 1 kor. **A f. é. nov. 30. és december 1-én tanító egyleti közgyűlésre bejövő tanító urakat kérem cégünket meglátogatni, készségesen szolgálunk felvilágosítással és kimerítő nyomtatott smertetésekkel fenti tankönyv kiadványokra vonatkozólag.**

(Az országban 450 helyen használják, eddig 25000 példány fogyott el. Mutatvány 60 fill. bérmentve.) 2046

Telefon 369. szám.

Telefon 369. szám.

Holtzer József

uri szabósága
Aradon,
Vörösmarty-utca 1. szám.

**Női felöltők,
gallérok, köpenyek,
kabátok.**

1542

**Férfi, fiu, gyermek-
ruhák, felöltők
nagy raktára.**

Oriási választék, meglepő olcsó árban!

A XX-ik század csodája!!!

VILLAMOS ZSEBLÁMPA.

Elegendő a gombot megnyomni, hogy vakító fényt rászson. Világít esőben, viharban Zsebben kényelmesen hordható. — Megvilágít lépcsőket, folyosókat, utcát.

Istállókban, széna-padlásán, szesz- és petroleum-raktárakban tűzveszély nélkül használható.

— Csendőrök és éjjeli örök vezetőjel —

Több ezerszer használható és ha idővel kiég, gyermek által kezelhető új telep 75 krajczárért kapható.

Ára felső gombnyomással 5 korona, oldalnyomással 6 korona.

Utánvét mellett küldi: 2148

ELEK SIMON, Budapest, I. Alagut-utca 1. sz.

Téli ingek, nadrágok, keztyük,
gyermek őszi és téli sapkák és kalapok.

Szőnyegek, függönyök,

Linoleum és I. rendű parquetta szőnyegek,

függő- és asztali lámpák,

vadász fegyverek és táskák
nagy választékban.

ZIMMERMANN és EISELE

Arad, a Szentháromsággal szemben (Templom-utca sarkán)
a „Zöld papagájhoz”. 1671

Ablakredők és lőtakarók.

Ezrekre menő hálaíráttal elismert egyetlen és kitűnő hatású

tyukszemirtó-szer

a Hajós-féle

ANAGALLIN.

Tyukszem, szemölcs és mindenféle bőrkeményedést biztosan és gyökeresen eltávolít.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

MUNDAN

legújabb és legkitűnőbb amerikai folttisztító víz.

Mindenféle ruhaszövetből zsír és egyéb foltot azonnal eltávolít anélkül, hogy a szövet színét megtámadná avagy azon a más tisztítószerrel szokott foltkarikát idézne elő. **Mundan** nem gyúlékony, kezelése nem jár veszéllyel.

Egy 200 grmos üvegnek az ára 25 krajczár.

Phenol-sav.

Poloska kiirtására egyetlen biztos hatású szer, alkalmazása igen egyszerű, egy párszori beecsetelés után meglepő eredmény érhető el. — Ára egy üvegnek 35 krajczár.

A fenti szerek csakis

652

Hajós Árpád

gyógyszertárában kaphatók

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Telefon 219.

Alapított 1850.

Gebhart J. és fia Aradon.

Andrassy-tér 16.

Világítási cikkek.

Legnagyobb választék

Ditmár-féle

villanyos és légszuszcsillárokból

Elvállalunk világítási berendezéseket.

Átalakításokat petroleumról villanyvilágításra.

Különlegesség:

Ditmár-féle

gyémánt-égők.

Nagyobb fény mellett kevesebb fogyasztás.

Porcellán áruk:

Étkező készletek: Legteljesebb collectió étkező, tea, kávé és feketekávé készletekből. A legolcsóbbaktól a legfinomabb kiállításukig.

Egyes kávé, teás és mokka csészékben, valamint csemege és egyéb tányérből a vidéken páratlan olcsó és gazdag választék.

Diszmi tárgyakból a legújabb perámiai művek készleten tartatnak. 2060

Üvegáruk:

Bel és külföldi üveg készletek utolérhetlen olcsó árakon. A legegyszerűbbtől a legmodernebb újdonságokig. Színes üveg disztárgyakból állandó nagy készlet.

Fémáruk:

„Kayser zinn” disz és használati tárgyakból egyedüli raktár. „Szandrik” körmőcbányai ezüstműveinek képviselete. Alpacca ezüst evőeszközök és disztárgyak. Alpaccaárak.

Egy kisebb

b. terozott lakás, egy vagy két szoba, előszoba és mellékhelyiségekkel kerestetik december 1-től. Ajánlat a kiadóhivatalba „Lakás” jellegével. 2171

Ebéd és vacsorát

esetleg teljes ellátást kaphat 1—2 fiatal ember intelligens családnál. Ozim a kiadóhivatalban. 2066

Andrássy vagy Szabadság-tér

közelében állandó tartózkodásra keres intelligens családnál december hó 1-re 2 fiatal ember egy külön bejárattal csinosan butorozott szobát, esetleg teljes ellátással. Levelet kérünk a kiadóhivatalba ár feltüntetésével „Állandó” jelleg alatt. 2162

Villanyos házi csengő

bevezetést,

Villanyos házi csengő

javítást,

Villanyos csengő

évi jókarban tartást,

Házi telephon

szereletét szakszerűen és jutányosan készít 1782

Kalmár József

villanyműszerész, kerékpár és varrogép raktár és javító műhelye

ARAD, Salacz-utca 2.

Borszivattyuk

3 évi jótállással (ingyen javítás) árak 90 koronától feljebb.

Hozzávaló első minőségű **gumicsövek** 3 koronától feljebb. Fejtőképesség óránként 3000 litertől feljebb.

Hönig Frigyes

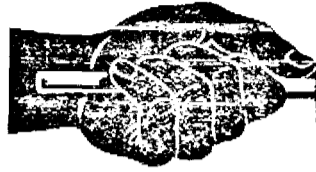
harangöntőnél

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Ugyanott 1836

tüzi-fecskendők és kutak

valamint javítások elfogadtatnak.

1000 és 1000

különböző ékszertárgyak és órák érkeztek

a karácsonyi és * *

* * ujévi ünnepekre

DEUTSCH IZIDOR

órák és ékszerészhez

Aradon, Templom-utca

(Minorita-szoba.) 2175

Telefon szám 488.

Legjobb bevásárlási helye mindennemű

illatszerek,
szappanok,
fogkefék,
fogporok,
fogpaszták,
szájvizek,
hőlgyporok,
arccremek,
arcvizek,
hajszeszek,
szivacsoknak.

Szép fogak!

csakis

DENTOLIN

fog creme

használat által nyerhetők.

Egyszeri használat után mindenki megkedveli.

Egy tubus 50 fillér.

A legmegbízhatóbb minőségekben mindennemű

ORVOS-SEBÉSZI

és

SZÜLÉSZETI

kötszerek.

LEGOLCSÓBB ÁRAKI

WOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése ARADON. 1710

Uraságoktól levetett téli és nyári ruhákat

a legmagasabb áron veszek.

Kívánatra házhoz is megyek. Továbbá használt butorokat is veszek és olcsó áron eladok. 1928

Menczer Márton

Arad, Petöfi-utca 7. sz.

Eladó!

Az aradi határban

16 lánccs első osztályu

szántó föld,

szállással és gazdasági épülettel együtt

szabad kézből eladó.

Érdeklődők forduljanak özv. Vlejku Józsné urnőhöz Arad, György-utca 44. 2174

Hirdetmény.

Az Aradi helyőrségi huskezelő bizottság

1903. évi január hó 1-től december hó 31-ig terjedő időszakra

körülbelül 1000 darab nyers marhabőr,
körülbelül 150 „ nyers borjubőr,
körülbelül 12000 Klg. fagygyú és
körülbelül 1000 „ marhapótlék, belek és körmök átvételét

bérbe adja.

A pályázók írásbeli ajánlatukat folyó évi december hó 11-ig, Arad-várban a huskezelő bizottságnál nyújtsák be.

Az árlejtés folyó évi december hó 11-én d. e. 11 órakor fog megtartatni, hol a szóbeli árlejtés is figyelembe vétetik. 2157

Közelebbi fevilágosítást nyújt:

Geisler Kázmér,

főhadnagy, kezező-tiszt.

Telephonszám 478!

Wormser Antal

ARADON,

Lázár Vilmos és Deák Ferencz-utca sarkán.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát

Női gallérok, felöltők, köpenyek és kabátokban.

Nagy választék:

Férfi-, fiu- és gyermek-ruhák, felöltők és téli kabátokban.

Telephonszám 478!